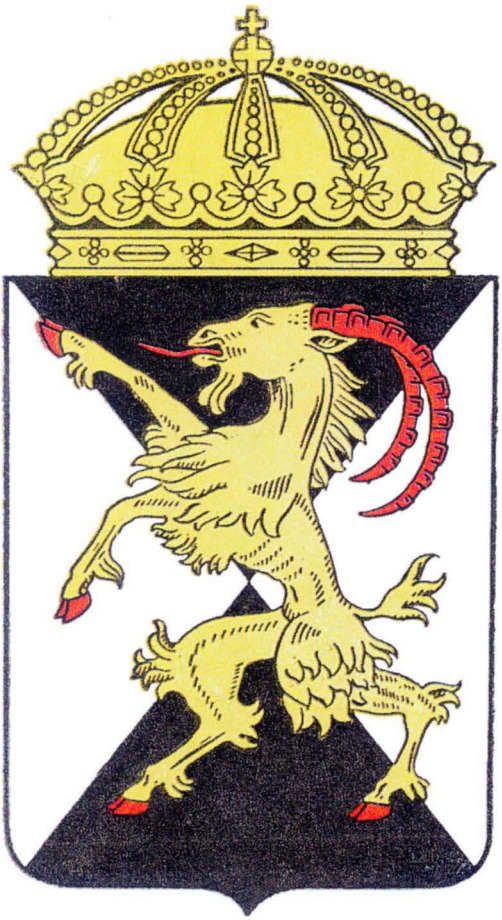
BOCKEN
2003

MEDLEMSBLAD FÖR KUNGL HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING

BOCKEN

Årgång 63

Ansvarig utgivare
och redaktör
Överstelöjtnant Knut Björkenstam
Birger Jarlsgatan 102 A, 1 tr.
114 20 Stockholm
Telefon: 08-15 69 34

Kamratföreningens sekreterare
Major Hans Beminge
Sparbiten 2
806 48 Gävle
Telefon: 026-16 74 17

Kamratföreningens kassör
Kapten Kurt Kvist
Rodergatan 44 G
802 32 Gävle
Telefon: 026-18 47 06

Kamratföreningens postgiro
13 73 32-3

I 14 S postgiro
25 86 42-8

Medlemsavgifter för år 2004
Kamratföreningen: 100:–, ständigt medlemskap 1.500:–,
familjemedlemskap 50:–
I 14 S: 50:-, ständigt medlemskap 750:–

* * *

Vid köp av äldre årgångar av Bocken samt av regementets
två videofilmer kontakta kassören.
Filmerna är: "Sista utbildningsåret 1992–1993"
samt "Hälsinge regemente i Gävle 1909–1994".

ISSN 0347-299X

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sidan

Förord 4
av redaktören

Kamratföreningens ordförande har ordet 5

Information från Gävleborgsgruppen 7
av överstelöjtnant Håkan Nordfors

Commenderingar år 1847 af Kongl Helsinge regemente 9
av kriminalvårdsinspektör Birger Lindroos (†)

Brev från en indelt soldat 11
av komminister Markus Frank

En reservofficers minnen III 19
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Med hälsingar i Jämtland 23
av f. länsjaktvårdsledaren, major Hans Nedin

Hur pass intelligenta var vi? 27
av kamrer Karl-Otto Lundberg

Elddopet i Port Said 1956 II 31
av byrådirektör Sven Olov Johansson

Först på plan i Kongo 37
av fil. mag., kapten Lennart Littorin

Flygvapnets Hemvärnsmusikkår i Gävle har spelat över hela Sverige 43
av avdelningschef Ingvar Hansson

Marsch till I 14 S 44
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Årsmötet 2003 45
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Kamratträff i Falun 47
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Medlemmar som avlidit 2002–2003 50

Att bli människa – en julbetraktelse 51
av prosten Stefan Nilsson

Kamratföreningens verksamhet 2002 53

I 14 S verksamhet 2002 55

FÖRORD

Tiden går fort. I år var det i maj tio år sedan som den sista rekrytomgången ryckte ut från Kungsbäck och Gästrikebrigaden, regementets sista brigad, lades ner. Sedan tog det bara drygt fyra år så försvann regementet totalt. Det skedde vid en högtidlig ceremoni i Soldatkyrkan den 27 november 1997. Vi som var med glömmer inte den stunden.

Vår kamratförening lever dock vidare och med den Bocken som i år kommer ut med sin 63. årgång. Den är föreningens främsta kontaktorgan och når alla medlemmar, en skara som sakta men säkert tycks öka i antal. Även om rekryter och repetitionsövningsförband inte längre utbildas och övas på Kungsbäck så är de som varit verksamma där tillräckligt många för att i många decennier framöver motivera kamratföreningens existens.

Då vi alla med åren blir äldre och minnena förbleknar är det bra att innan det är för sent genom Bocken dela med sig av sådant ur det förgångna som kan vara värt att bevara. Därför tack alla Ni som i år medverkar i Bocken. Och välkomna alla Ni som ännu inte fattat pennan. Töva inte!

Sedan jag 1994 gått i pension har det stått klart för mig att det inte lönar sig att längta tillbaka till en svunnen tid. Minnen måste vårdas med urskiljning. Rätt använda är de en styrka, fel tillämpade kan de bli en belastning som skymmer blicken för nuets krav. Att minnas är således inte fel men samtidigt måste vi se framåt. Bocken tjänar båda dessa syften.

Bocken är ett medel för att bevara regementets traditioner. Har vi inga sådana har vi ej heller något att se fram emot. Det finns sådant som inte förändras under tidens gång.

Till slut tackar jag styrelsen för att den ännu ett år visat mig förtroendet att svara för Bocken. Den överlämnar jag nu med varm hand till de ärade läsarna i förhoppning om att de får en stunds angenäm avkoppling.

Knut Björkenstam
Redaktör

KAMRATFÖRENINGENS ORDFÖRANDE HAR ORDET

Även om jag lämnat Försvarsmakten finns det naturligtvis ett intresse av att följa utvecklingen i densamma och det är inte utan att detta sker med en betydande oro. Vid många tidigare tillfällen har vi hoppats på att de genomförda förändringarna, eller minskningarna om läsaren hellre så vill, skulle leda till en stabilitet i organisationen och att de anställda skulle få koncentrera sig på sitt viktiga arbete utan att behöva oroa sig för framtiden. Denna uppfattning innebär inte uteblivna förändringar. Självklart skall Försvarsmakten utvecklas kontinuerligt, anpassad till vår omvärld och i positiv riktning. Men förhoppningen var att denna utveckling skulle kunna ske utan ytterligare nedskärningar. Inte minst fanns den förhoppningen efter det senaste försvarsbeslutet år 2000, som ju av den dåvarande Överbefälhavaren kallades för "ett stålbad". Men även denna gång tycks det som om våra förhoppningar inte kommer att förverkligas. Nästa försvarsbeslut fattas under det kommande året men redan talas det om ytterligare nedskärningar inom alla försvarsgrenar. Nu gäller det inte minst för oss i Kungl Hälsinge Regementets Kamratförening att noggrant följa utvecklingen och vid behov vässa pennan och skärpa argumenten och debatttonen för att våra kamrater i Gävleborgsgruppen inte skall beröras av det nya stålbadet. Vår devis, *Bygdens försvar är bygdens folk,* gäller alltjämt. Enligt min bestämda uppfattning kräver detta att Försvarsmakten finns i vårt län även i framtiden.

Den oro som finns rörande vårt framtida försvar förbyts emellertid till glädje när det gäller vår förenings verksamhet. Medlemsantalet fortsätter att öka och även deltagandet vid våra gemensamma aktiviteter. Styrelsen riktade förra året särskild uppmärksamhet åt att rekrytera medlemmar bland hemvärnets personal. I år har målgruppen varit före detta anställda vid regementet. Det gav ett gott resultat. Mer än 75 nya medlemmar tillkom (läget i september 2003). Vi är nu över 380 medlemmar i föreningen. Men vi får inte slå oss till ro. Även om vi alltjämt har ett gott stöd från Gävleborgsgruppen, vilket vi är mycket tacksamma för, beror våra möjligheter att genomföra intressanta aktiviteter för våra medlemmar i första hand på hur många medlemmar vi är. Medlemsavgiften är den klart dominerande resursen i vår budget. Så jag uppmanar därför Er alla att fortsätta sprida information om vår förening med en förhoppning om att vi blir ännu flera.

Så något om det gångna året. Vårt årsmöte i april samlade många deltagare. Programmet liknade i mångt och mycket förra årets. Några nyheter kunde vi ändå erbjuda deltagarna. Under samlingen visade några av våra

medlemmar upp en imponerande samling av förbandstecken med mera från regementet. Lunchen intogs i det tidigare regementschefsbostället Stora Vall, som nu är ett gästgiveri, och vi kunde glädja oss åt att krögaren visar både intresse och respekt för byggnadens historia. Dagen avslutades med ett spännande studiebesök vid Lantmäteriverket.

Våra kollegor i Kungl Dalregementets Kamratförening stod i september värd för årets höstutflykt. Det var nu fjärde året som denna anordnades och cirka 140 deltagare kunde glädjas åt ett spännande program. Hälsingarna var i majoritet. Från moderföreningen och I 14 S deltog 85 medlemmar med anhöriga och vänner. Vi inledde efter ankomst med kaffe på officersmässen. Dalkarlarna har ju fått behålla sin vackra mäss och den drivs nu i egen regi. Huvudpunkten var ett besök i vårt senaste världsarv Falu koppargruva, där deltagarna under sakkunnig ledning antingen kunde gå ner i gruvan eller se hela anläggningen ovan jord. Lunchen åt vi i den gamla värnpliktsmatsalen. Den nyttjades under regementets senare tid som förråd men är nu en restaurang. Den invigdes för övrigt så sent som dagen innan vi kom på besök. Dagen avslutades med ett besök vid bergsmansgården i Staberg, som också är en del av världsarvet. En alltigenom lyckad dag där även vädrets makter stod oss bi. Nu går stafettpinnen över till oss och nästa år är det vår förening som arrangerar utflykten. Styrelsen tar gärna emot förslag på aktiviteter och utflyktsmål.

Till sist vill jag rikta ett varmt tack till alla Er som bidragit till ett bra år med Kungl Hälsinge Regementets Kamratförening och dess medlemmar. Ett särskilt tack riktar vi till Gävleborgsgruppen för sedvanligt stöd. Ett särskilt tack riktar vi också till Knut Björkenstam. Föreningens medlemmar har all anledning att vara tacksamma över det omfattande och engagerande arbete som Knut lägger ner och som bland annat resulterar i att vi även i år har glädjen att överlämna årsskriften Bocken till våra medlemmar.

Rolf Dahlström

BLIV MEDLEM I KAMRATFÖRENINGEN
– Du stödjer Gävleborgsgruppen

INFORMATION FRÅN GÄVLEBORGSGRUPPEN

av Håkan Nordfors

Varje militärdistriktsgrupp har fått till uppgift att organisera ett hemvärnsinsatskompani. Ett sådant består av en insatsledning (stab och en stab- och trosstropp) och ett antal insatsplutoner (två till fem plutoner med 41 personer i varje pluton). Inom Gävleborgsgruppen pågår nu arbetet med att organisera en insatskompaniledning och tre insatsplutoner. Personalstyrkan i förbandet är 157 personer. Förbandet transporteras i terrängbilar: en radioterrängbil 11/12, en terrängbil 30, tio terrängbilar 20 och tre terrängbilar 13.

Insatsplutonen ingår organisatoriskt i hemvärnsbataljonen. Då flera insatsplutoner behövs för att lösa en större/svårare uppgift är det insatskompaniledningen som leder insatsen med insatsplutonerna.

Vårt insatskompani löser normalt uppgifter inom Gävleborgsgruppens område, men skall också kunna lösa uppgifter inom hela Mellersta militärdistriktet (MD M). Förbandet är en mycket viktig resurs över hela krisskalan för chefen MD M. Denne kan vid behov kraftsamla flera hemvärnsinsatskompanier till ett prioriterat skyddsobjekt eller område inom hela MD M.

Förbandet skall ha mycket stora kunskaper och färdigheter. Chefernas utbildningstid är minst 80 timmar/år. Övrig personal har en utbildningstid på minst 60 timmar/år. Förbandet skall vara väl samtränat och samövat och därvid uppnå en hög krigsduglighet. Chefen för insatskompaniet är en yrkesofficer ur Gävleborgsgruppen.

Det nya hemvärnsförbandet, insatskompaniet, har nu övat för första gången. Övningen genomfördes under veckoslutet 9/5–11/5. Vi övade bevakning och skydd av olika skyddsobjekt, strid i ort i trakten av Forsbacka, samt en stridsuppgift som innebar att hamnområdet vid Alderholmen i Gävle återtogs från en främmande makt. Övningen på Alderholmen började med att förbandet transporterades till en fordonsavlämningsplats vid konserthuset, därefter framryckte det genom Gävle centrum, via centralstationen och polisstationen, till Alderholmen där stridsmomenten genomfördes.

Efter övningen analyserades förbandets förmåga i de olika uppgifterna. Resultatet blev i stort mycket positivt. Vi har nu fått ett bra underlag till hur utbildningsplanen för insatskompaniet skall utvecklas under det närmaste året.

Under hela övningen deltog delar av polisens insatsstyrka. Det är i ett skymningsläge (låg kris – hög kris) särskilt viktigt att tydligt klarlägga vem som får göra vad. Övningsmomenten gav både polisen och Gävleborgsgruppen många möjligheter att diskutera komplicerade lägen.

Lokaltidningarna, Sveriges Radio och TV visade mycket stort intresse för denna övning. Gävleborgsgruppen och hemvärnet fick mycket bra reklam i alla medier. Som försvarsupplysning till allmänheten var konceptet mycket lyckat. Gävleborgsgruppen fick också ett mycket bra stöd av Gävle kommun. Det gällde bland annat spridning av information till invandrare på två olika språk samt att vi fick tillgång till kommunens mark för våra övningsmoment.

Det är vår uppfattning att insatskompaniet har alla möjligheter att utvecklas till ett hemvärnsförband som kan lösa komplicerade och svåra uppgifter. Dessa skall kunna lösas inom hela MD M. Det kommer att bli spännande och intressant för personalen i Gävleborgsgruppen att utbilda och utveckla detta förbands förmåga.

Hemvärnet framrycker längs Drottninggatan i Gävle.

Foto: Gävleborgsgruppen.

COMMENDERINGAR ÅR 1847 AF KONGL HELSINGE REGEMENTE FÖR BEVAKNINGSTJÄNSTGÖRING

av Birger Lindroos

Vid forskningar i Riksarkivet och Stadsarkivet i Stockholm angående slottshäktet i Gävle har jag funnit följande uppgifter rörande regementet. Kanske kan de vara av visst intresse för kamratföreningens medlemmar.

*

"Marche-Route för den Commendering af Helsinge Infanteri Regemente som tågade till Gefle och vidare till Långholmen att därstädes inträffa den 23 instundande augusti 1847. Nr 1 Löfånger, Nr 2 Forsa, Nr 3 Jervsö, Nr 4 Delsbo, Nr 6 Arbrå, Nr 7 Alfta, 1 subalternofficer, 1 underofficer, 7 corporaler och 56 man. Alla tåga till Gefle och samlas där.

Inkvarterings-Lista för till Waxholm och Rindö beordrad Commendering af Helsinge Regemente och Alfta compani för Bevakningstjänstgöring.

Förtecknings-Lista för en Commendering af Kongl Helsinge Regemente tåg till Långholmen i Stockholm den 20 och 21 augusti 1847. Commenderingen består af 1 officer, 2 underofficerare och 63 man. Corporaler och Soldater, som ankom till nattläger i Skog den 20, rastade den 21 och marscherade till Hamrånge den 22 augusti.

Inkvartering och 126 portioner in natura.

Skog den 22 augusti 1847 O Ekström

Förplägnadskostnader 31:RD 24 Schilling Banco kvitteras

Skog i Sockenstugan den 5 september 1847

Per ⍏ Janson i Hanebo

Inkvarterings-Lista för en till Waxholm beordrad Commendering af Kongl Helsinge Regemente. Ovanstående Commendering bestående af en Subaltern officer, 1 trumslagare, 3 corporaler och 39 man. Soldater ankom Skog för inkvartering. 21 RD 25 Banco

Skog i Sockenstugan den 26 september 1847

Michael Michelsson Olof Persson Stråtjära

För Soldaten nr 52 af Ofvansjö Compani af Kongl Helsinge Regemente har däckspassageraravgift å ångfartyget Örnsköld för resa från Gefle till Stockholm denna dag blivit betald.

Gefle den 22 september 1847

(Soldat nr 52 hade av någon anledning blivit kvar i Gefle då hans compani fortsatte till Stockholm för vakttjänst på Långholmen).

År 1861 Soldat Nordell, vaktmanskap å Långholmen, kommenderad att ledsaga 3 fångar i båt över sundet. Nordell återkom ej, fångarna rymde och förnekade all kännedom om Nordell då de greps. Inga vittnen fanns. Förmodligen övermannade de Nordell, kastade honom i vattnet och rymde."

*

En kollega till mig som forskat i Krigsarkivet har berättat att generalen Gustaf Armfelt efter det olyckliga fälttåget i Norge 1718–1719 kom till Gävle och kungsladugården Vall för att vila. Han var psykiskt nergången, närmast deprimerad, och i behov av att träffa en själasörjare. I slottshäktet i Gävle satt prästen och pietisten Petter Scheffer fängslad. Han hade överförts dit från Åbo där han avvaktat verkställighet av en dödsdom på grund av avfall från den rätta läran med mera. Till denne präst vandrade generalen för samtal, närmast betecknat "för att bikta sig".

General Armfelt förde under åren 1719–1721 befälet över arméförbanden i Gävleområdet.

(Red. anm.: författaren som avled den 25 maj 2003 var ordförande i Nylands Brigads Gilles avdelning i Sverige samt dessutom medlem i I 14 S).

SKRIV GÄRNA OM GAMLA MINNEN ELLER ROLIGA HÄNDELSER. JAG TAR TACKSAMT EMOT DEM.
REDAKTÖREN

BREV FRÅN EN INDELT SOLDAT

av Markus Frank

Mitt intresse för det militära och dess historia har väl inte varit så framträdande genom åren, även om jag som min mormors farbror kan räkna major Erik Ståhlberg som var både kolonialpolis hos engelsmännen i Durban och senare frivillig i Boerkriget. (Red:s anm.: se Bocken 1973–74). Mina militära erfarenheter har varit betydligt lugnare som värnpliktig bataljonspastor i ett lokalförsvarsförband.

Men då jag sedan något år är en av de få bataljonspastorer som överförts till en hemvärnsbataljon och på så sätt fått en liten historisk koppling till gamla Hälsinge regemente, menar jag att följande berättelse om min farfar även berör min generation och sätter in mig i ett om än obetydligt, militärhistoriskt sammanhang.

När min farmor dog i slutet av 1950-talet fick jag som åttaåring ärva ett träskrin fyllt med gamla papper. Ingen av arvingarna tänkte då på att innehållet kunde vara något av värde. I vuxen ålder bläddrade jag igenom pappren och fann min farfars soldatbrev och ett antal brev från honom till min farmor från slutet av 1800-talet. Det var först för några år sedan som jag systematiskt gick igenom materialet. Det verkade precis som om skrinets innehåll behövde ett helt sekels perspektiv för att komma fram i ljuset. Breven, som min farmor så omsorgsfullt hade bevarat, var skrivna mellan augusti 1897 och februari 1898 och visade sig ge både liv och kunskaper om mina farföräldrar, såväl som ett litet bidrag till militärhistoria.

Min farfar hette Jonas Frank, var född 1874 i byn Sanna och blev indelt soldat den 9 december 1892 vid rote nummer 150 vid Järvsö kompani, inte att förväxla med en äldre soldat med samma namn som några år tidigare varit soldat vid samma kompani men en annan rote.

Varför han blev soldat kan ha berott på att han blev faderlös vid 14 års ålder och hans mor levde under små omständigheter på ett mycket litet jordbruk i byn Nordsjö. De 100 kronor om året som tjänsten innebar var ett viktigt tillskott i hushållet.

När breven skrevs, var Jonas nygift med Anna Persdotter från grannbyn Kalv och de hade just fått sitt första barn, Brita, på sommaren strax innan han gjorde sin årliga manöver. Från Mohed skriver han så här den 10 augusti 1897:

"Jag får vidare tala om hur vi haft det på manövern i Dalarne. Det har varit svåra stunder ibland må du tro. På söndagsnatten var jag ute på vakt, det var det värsta jag har varit med om i hela min tid. Det regnade och var

Kontrakt

Emellan undertecknad, som låtit hega omig tio soldat vid Kongl. Hälsinge Regemente rotum N:o 150 vid Jerfsö Kompani och Rothållare Jör, samma orte å följande Kontrakt afslutades och ägd G. Rundesson med Jonas Jonsson att under sin tjenstetid hålla soldat åtnjuta af undertecknade Rothållare:

- I stället för Jord och gård ägd soldaten årligen uppbära Ethundra 100 Kronor så länge han är tjenstedygnsvärdig.
- Denna lön utbetalas med halfva summan den 1. Maj och återstoden den 1. Oktober hvarje år.

Till vis och ömsesidigt nöjda förhållanden med våra namnteckningar

Jerfsö den 29 November 1892

Egosoldat
Jonas Jonsson Frank

Rothållare
Per Nilsson Nordsjö N:o 1
Per Larsson Nordsjö N:o 2
Erik Persson Nordsjö N:o 3
Per Per Jonsson Nordsjö N:o 6
Jonas Jonsson Nordsjö N:o 3
Hans Pers son Nordsjö N:o 5
Erik Olofsson Kalf N:o 8
Olof Engvall f. af N:o 8

Egenhändiga namnunderskrifter intygas af
Lars Nilsson Kalf
Erik Jonsson Norsjö

№ 150 wid № 5 Jerfsö Kompani.

Emellan undertecknade,

som låtit lega mig till Soldat wid Kongl. Helsinge Regemente, Roten № 150 wid Jerfsö Kompani, och Rotehållarne för samma Rote, är följande på Kommunalstämmobeslut den 23:dje Oktober 1870 och 23:dje Juli 1871 grundade kontrakt afslutadt.

I enlighet med åberopade beslut eger J. Rundcranz Jonasson att under tjenstetiden åtnjuta:

Af rotehållarne:

1:o 11,2 **qwadratrefwar odlad, hägnad och dikad jord,** belägen å № — i Nordsjö benämnd, som honom tillsynas;

2:o **En fullständigt inredd Stugubyggning** med 6 kuntar, 11 fot hög, 30 fot lång och 20 fot bred, innehållande Förstuga, Stuga och Kammare inom 1 1/2 år efter antagandet;

Timmer till fähus och sädes- eller foderlada, dem Soldaten sjelf bygger, som och **skog** efter anwisning, till reparationer af gården, samt till hägnad och nödig wedbrand;

Mulbete, för de kreatur, som å torpet kunna födas, å Rotens utmark.

Brista Rotehållarne uti fullgörandet af byggnadsskyldigheten, ersätte de för 1:sta året efter byggnadstidens slut 10 Kronor.

3:o **I årslön** 12,6 kubikfot spannmål, 1/2:del Råg, 1/2:delar Korn; 40 skålp. matperfedlar, 1/2 Smör och 1/2 Kött, samt kontant 5 Kronor, dem Rotehållarne förbinda sig att årligen innehålla och wid lämplig tid å utsatt ställe inom församlingen, till Kompani-Chefen aflemna, för att i sparbank insättas.

Af Legokassan:

4:o **I hufwudlega** 250 Kronor att såsunda utgå:

3 Kronor i städsel;

97 Kronor ~~för hwilka anskaffas~~ fullständiga munderingsperfedlar, som tillställas Soldaten efter skedd approbation; 100 Kron gifven № 150 J. Frank

återstoden 150 Kronor utbetalas till Soldaten

med 10 Kronor wid 1:sta rekrytmötet, 10 Kron gifvet J. Frank

„ 15 „ wid fulla 5 års tjenstgöring,

„ 20 „ wid „ 10 års d:o J. J. Frank

„ 30 „ wid „ 15 års d:o

„ 35 „ wid „ 20 års d:o och

„ 40 „ wid „ 25 års d:o.

5:o **I årliga tjenstgöringspengar:**

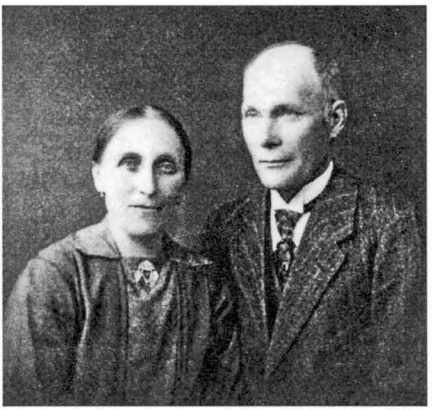
5 Kronor wid tjenta 26 år till 30;

Hallen. Ljusdal den 9 December 1892.

C. A. Wijkmans

så kallt att vi voro alldeles stela, jag satte mig i sinnet för att jag skulle ur tjensten för jag går inte här längre."

Men han gick inte ur tjänsten, snarare tvärt om. Från hösten 1897 till slutet av februari 1898 gjorde han befattningsutbildning på Militärskolan i Gävle. Under den fick han tio dagars permission över julen.

Författarens farföräldrar.

I varje brev är han orolig för sin familjs hälsa. Det var ju en vanlig artighetsfras i brev från den tiden. Men blir man som han faderlös i tonåren, så kan det ligga mycket allvar i frågan om familjens hälsotillstånd.

Breven säger inte mycket om hur utbildningen gick till, men vi får en liten inblick i logementslivet. I oktober 1897 skriver han:

"Jag får nu tacka dig tusen tack för skickningarna för de kom väl till rätta. Jag var så gott som utan nu, och det går inte bra för alltid vill man ha sig en kopp kaffe på frukosten och så är det nästan drygt från middagen till klockan 8 på kvällen, så jag brukar köpa mig en smörgås klockan 6, men annars så får vi bra mat här."

Men hans mor var orolig för att han fick för lite mat, för i ett annat brev står det:

"Hvidare såg jag i brevet att min moder ville veta hur vi hade det med maten här. Och det är ingenting att klaga på. Kaffe med dopp det får vi varje morgon så inte är det något fel i den vägen, fast man blir nog ledsen att äta samma slags mat en så lång tid. Du ska tro att jag längtar riktigt efter pannkaka och bärmos."

I samma brev måste han tala om att han inte får någon permission under hösten:

"Jag får nu tala om för dig att jag kommer inte hem förrän i jul, då kommer jag att bli hemma 10 dagar. Kapten har lofvat att vi ska få truppbiljett då så att det inte blir så dyrt. Du får inte bli ledsen för det, ty den tid kommer snart, för jag tycker att tiden går fort här."

Vad som förvånar mig är att min farfar inte kunde få tag på en stoppnål. Så här skriver han i slutet av oktober 1897:

"Om du då ville vara så snäll och köpa mig en nattsärk, jag tänker det finns hos Jansson. Ni får inte skicka den gamla. Och ville du lägga in några skjortor och sända mig vidare en stoppnål med lite ulltråd så jag får laga

mina strumpor. Och så kan ni skicka en smörbit om du vill, det vore bra för mig på frukost för vi får bara dåligt då."

Att stoppnålen och ulltråden var efterlängtade visar nästa brev som slutar:

"Jag har skrivit så kanske du inte kan läsa det heller för jag har så bråttom. Nu ska jag till och laga mina strumpor."

Soldaters sätt att simulera är ju välbekant. Så här gjorde farfar i november 1897:

"Jag får också tala om för dig att jag lefver med hälsan och mår bra fastän jag är på ett fängelse. Jag har legat inne på sjukhuset nu under måndagen tills idag på morgon där jag kom ut. Du bör ej bli brydd för mig för jag har inte varit sjuk något vidare än jag hade lite ont i bröstet bara. Största felet var nog att jag var lat så jag ville in och ligga några dagar, för jag blev bra i bröstet nästan samma dag jag kom in. Vi var sex stycken som låg där och lefvde rackare så vi nästan skrämde sjukvårdaren. Tror du nu inte vad jag säger så kan du fråga Markus Frisk för jag kan omtala den nyheten att han har varit hit och hälsade på mig hvilket jag tyckte var ganska roligt. Han skulle resa till Stockholm som han sa. Jag hälsade mycket hem till er med honom."

Utbildningen gav honom tydligen mer självförtroende och i sin omsorg om familjens ekonomi stöder han sin soldathustru gentemot rotebönderna:

"Jag har nu några saker som jag vill be dig om, jag tänker att ni har fått penningarne af Ollas-Per, har du inte fått dem så äger du rätt att bekomma dom för tiden var ute den första oktober."

Förälskelsen och de förtroliga skämten syns i ett brev skrivet i början på oktober och vi ska komma ihåg att deras dotter föddes i början av juli:

"Jag tyckte det var roligt att du frågade mig i brefvet om jag minns hur det var i fjol den här tiden och det kan du vara säker på att jag minns."

Jag har aldrig hört talas om att farfar hade någon poetisk ådra. Det här brevet från december 1897 visar att han kunde klä känslor i ord:

"Gefle den 10 december 1897
Nu ska du få ett kärleksbrev från mig.
Kära älskade hustru, må väl, det är min önskan nu och alltid.

Jag får härmed, sedan vårt äktenskap ej tyckes vara någon ordentlig förbindelse i det dagliga, utan att vi genom ständiga uteslutelsers tillstånd får vara i så långa tider skilda åt, utan att njuta af den sällhet som äktenskapet bjuder.

Ack huru sällt skulle det icka varit om vi med hvarandra och vår lilla oskyldiga dotter finge tillsammans njuta de långa vinterkvällarna, och med hvarandra växla den kärlek som ömsesidigt af oss erbjudes.

Men ack, huru är det nu ju endast tankar likt drömmen måste våra dagar försvinna och tomma kärlekskyssar i drömmen väcker mig i sömnens slum-

mer och vid min sida är kärlekens flamma försvunnen och allt i samma omständigheter som då jag aftonen lade mig. Endast den af mig och min kropp omhöljda filten och de hvita lakan vittnar att det endast är en dröm om mina älskade anhöriga som väcker mig.

O, ack, då börjar mina tankar resonera om drömmens fantasier. Ack huru sällt, om det hade varit verkligt som jag nyss i drömmens glödande känsla kände mig vara, då hade jag säkert varit hos dig. Så jag kan säga att endast drömmar om eder får nu förljufva mina nuvarande ängsliga dagar.

Men jag tänker nu att inom några få dagar med stor glädje och kärlek, om Gud med hälsan begåfvar mig, få trycka dig intill mitt bröst. Och hoppas jag då det må blifva den glädjande stund när jag kommer hem till eder. Jag ännu en gång, o vilken glädje för mig att åter med dig i samtal om alla våra angelägenheter med varandra rådgöra och allt på bästa sätt förljufva. Ja, man kan inte säga annat än allt detta blir intressant och allt uttryckande i glädje.

Jag får nu till sist tacka dig så mycket för brefvet som jag bekom i onsdags kväll, i hvilket jag ser att ni har hälsan allihopa, hvilket jag äfven gör.

Du ville veta bestämt när jag kommer hem och det blir, eftersom jag har fått lof, på onsdagskvällen kl 7. Såvida det inte blir ändrat då kommer jag till station.

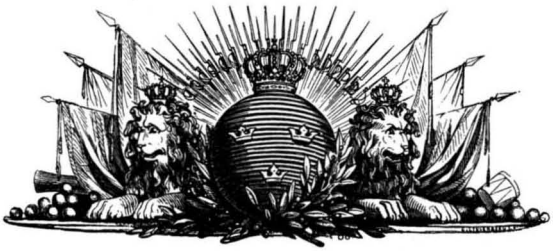
Jag har skrivit hem till Lars i Högtjärs, att han ska fara emot mig på station, om han har fått fram brefvet. Ni kan ju laga att ni träffar honom någon utaf er, så ni får höra om han har fått fram det. Så får jag nu sluta för den här gången, tecknar din tillgifvne

Frank i Gefle"

De fick fira jul tillsammans i tio dagar. Nyåret 1898 firade farfar i Gävle. Den 28 februari fick han sitt examensbetyg från 5:e Arméfördelningens korpralsskola. Innan dess hände det här:

"Jag är nu glad att jag efter den här veckans slut kan räkna bara sex veckor, men dessa blir nog långa. För vi har blifvit förbjudna att gå till stan hvarenda en. För de har börjat på och geflas här nu, så två sitter i arresten och två har nyligen kommit ut som också har suttit där. Den ena utaf dem hade permission samma gång som jag var hem och han kom inte tillbaka förrän efter sju dagar sedan jag reste, hvarför han bestraffades med åtta dagars mörk arrest. Allt har skett sen jag kom hit efter jul.

Jag har just inga vidare nyheter för den här gången, men jag vill till sist tala om hur vi hade det här i nyåret och det var just det gamla vanliga. Vi fick en sillbit till frukost som vanligt och på middan så fick vi en flaska öl till maten. Det var hela förplägnaden."

Vid generalmönstring denna dag med Jerfsö kompani af Kongl. Helsinge regemente har Soldaten Jonas Frank, före antagandet i krigstjenst benämnd Jonas Jansson, tjenande för Valen N:o 150 i Jerfsö socken af Gefleborgs län, hvilken soldat är född den 5. augusti 1874 i Jerfsö socken af Gefleborgs län och varit i tjenst vid regementet sedan den 9. december 1892

erhållit, på grund af egen begäran och rotehållares medgifvande, afsked med det vitsord, att han under tjenstetiden sig väl skickat.

Generalmönstringsplatsen Hoked den 20 augusti 18 99

F. v. Stjernstedt

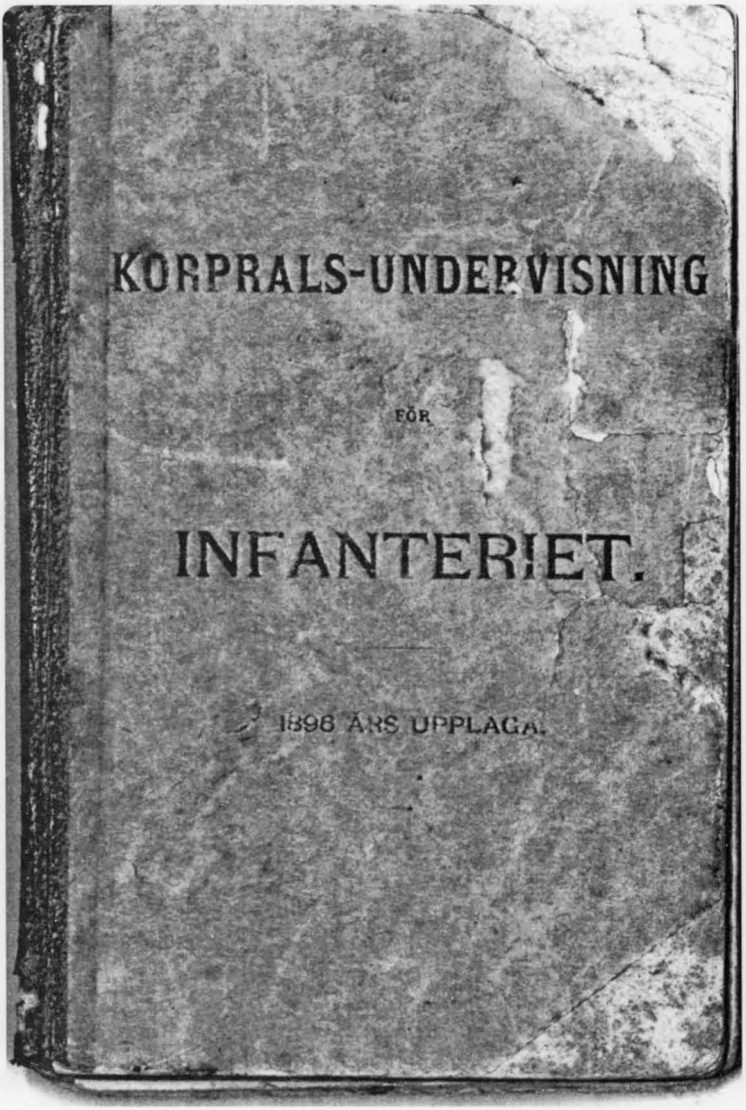
Generalmönsterherre.

Wilh. Högbom

Afskedspass för Soldaten N:o 150 Frank vid Jerfsö kompani af Kongl. Helsinge regte

I. T.

År 1899 begärde min farfar och fick avsked med vitsordet att han "sig väl skickat i tjänsten". Hans svärföräldrars undantag i andra änden av byn hade obrukad mark som kunde odlas. På så sätt fick familjen förutsättningar att bli hemmansägare och inte vara beroende av soldatlegan. Mina farföräldrar fick sex barn och levde ett strävsamt liv i ytterligare drygt 50 år. Från de åren finns inga dokument bevarade som levandegör dem så mycket som de få breven för 100 år sedan.

EN RESERVOFFICERS MINNEN III

av Knut Björkenstam

I de två senaste årgångarna av Bocken har jag gjort utdrag ur reservkaptenen Per-Olof Mattssons minnen. Dessa omspänner tiden från och med rekrytutbildningen fram till pensioneringen som officer i regementets reserv. Hittills har jag valt ut vissa kapitel från författarens rekryttid på Kungsbäck.

I Bocken 2001 redogjorde jag för hur jag lyckades få veta vem Per-Olof Mattsson var. Det var lite av ett detektivarbete men det gick. Ur minnena valde jag inledningen om hur författaren kom till Kungsbäck samt några episoder från den grundläggande utbildningen.

I Bocken 2002 fick författaren berätta om hur Hälsingarna plundrade Marma och vad det fick för konsekvenser. Vidare berättade han om hur en "strejk" på Livkompaniet i oktober 1930 avlöpte.

I år har jag hoppat fram något i tiden, nämligen till vad författaren har rubricerat som Kärrmanöver i Uppland 1932 (10/9–6/10). Ur detta kapitel har jag gjort vissa utdrag. Kapitlet är rätt långt och innehåller en del utvikningar från ämnet, bland annat om livet på officersmässen.

Min avsikt är att i Bocken 2004 låta Per-Olof Mattsson berätta om upplevelser i anslutning till beredskapen under andra världskriget.

Som vanligt har jag tillåtit mig att, där jag så funnit det erforderligt, något ändra i texten. Men i allt väsentligt är det Mattssons egna ord som återges.

Nu överlämnar jag ordet till före detta kaptenen i regementets reserv Per-Olof Mattsson.

Kärrmanöver i Uppland 1932 (10/9–6/10)

En svensk arvsynd heter: svaghet för allt utländskt. En nymornad tysk armé genomförde på fullt allvar att soldaten befriades från "marans" (= ränselns) förbannelse. Detta i kombination med mekaniserade transporter ute på fälten. Sådana finns det många av i Europas mitt, elementär geografi. Våra transportmaskiner hette på den tiden "havremotorer". Hästar fanns det gott om och de var i vår terräng överlägsna dåtidens traktorer. Men idén måste bums prövas med "lättbeväpnad" trupp. Gamla kärror kunde alltid rustas upp i tillräckligt antal. För säkerhets skull förlades hela provföreställningen till Uppland med sin "lätta" terräng.

Hade hunnit avancera till "officersfanjunkare", en titel som innebar ett hån mot ryggraden i vårt försvar, nämligen underofficerskåren. Grön skulle man ha samma titel som veteraner i konsten att få allt det jordiska att stämma från "skinn, får, ludet styck ett" till mynningsbleck med vax, avtryckarstånglänkförare fram i rätt ögonblick, mat i något så när rätt tid, sjukvårdsattiralj av tusen sorter och pengar rätt på öret med mera med mera. Ståtliga typer har jag sett vandra förbi. Det skall jag återkomma till.

Kärrmanövern, den första och sista i svenska arméns historia. Kontroll av reglementsenlig vikt på kärrorna med truppens ränslar, kokkärl och tält samt allt annat som truppen "kunde avvara". Kände mig som "gatukontorare" (mitt civila yrke) på min mammas gata, när jag fick en pionjärpluton. Spadar och spett liksom tillhör mitt dagliga jobb, fast nu kallades naturförändringarna, som förestod oss, militärtjänst. Det skulle bli roligt att få börja gräva. Men framtiden rymmer idel överraskningar.

Från avlastningsstationen, som inte var någon station. Från urlastning mitt ute på ett fält måste vi snarast förflytta oss till en skog i fjärran. Massor med stridsdomare visste jag skulle sätta plus i sina protokoll, om jag snabbt kom i skydd. Fienden var redan då överlägsen i luften. Någon rekognoscering av lämplig marschväg var inte tid till utan bara raskt framåt med cirka 50 man och två värdefulla kärror.

Redan vid första diket kom första katastrofen. Kaffeved av ett hjul. Var inte så rutinerad då. Jag hade vattenspolat något hjul. De var torra som fnöske efter årslång förrådsförvaring. Hästen hoppar alltid villigt och snällt men fort. Båda hjulen måste dunka i bortre dikeskanten samtidigt, annars slås ett torrt hjul i spillror. Upplandsfälten är väldikade.

I skogsbrynet kunde jag få en överblick över förstörelsen. Av fyra hjul var nu tre sönder. Nu gick det inte längre att saxa sig fram. Nödrop till bataljonen meningslösa. Där dränktes de av rekvisitioner från alla håll. Reservlagret hade förresten av outgrundlig anledning inga imponerande dimensioner. Hjulen där gick att räkna på ena handens fingrar. Vad göra i denna till synes hopplösa situation? Låta mannarna ta en var sin ränsel vågade jag ej. Det var att förstöra själva huvudändamålet med hela manövern, som förberetts av så många under så lång tid i en mycket hög stab. Kanske till och med studiebesök i Tyskland ingått. Hjälpen kom från oanat håll.

Per Edvin Sköld, civil och präktig, kom fram till mig. På äkta skånska gjorde han sig ändå förstådd. Inte visste jag då att Sveriges försvarsminister från början jobbat i jordbruk och hade sådant handlag med hästar. Det var han som ordnade så att vi lämnade en kärra. Efter omlastning tog vi med oss det viktigaste: vapen och ammunition i reserv, tältdukar samt ränslar lastades i kärran med det stabilaste underredet. Två hästar framför den som nu drogs som *släde*. Finurligt att kärrorna hade bottnar precis som en kälke. Den detaljen hade jag aldrig tänkt på. Skäms för att jag inte kommit mig för

att tacka Per Edvin Sköld för hans hjälp trots att jag stött på honom i PUB:s hiss och en annan gång för några år sedan i Dramatens foajé. Episoden har han inte haft någon anledning att fästa i sitt minne. Men väl jag i mitt.

Kompaniet återsamlades efter sju sorger och åtta bedrövelser i en jättestor lada med hö. Till nöds hade min pluton dock kunnat sova utomhus. Där kvartade vi över natten som självklart var regnig liksom dagen i övrigt. Var "mamma" på kompaniet. I denna egenskap ålåg det mig att utse plats för vårat gäng av befäl att äta och dricka. Kantinen med flytande vara skulle vara min ögonsten. Rusade upp till en stor vit gård och tingade matsalen. Vi var välkomna. Befälet som i princip inte har rast, när andra rastar, får hålla sig med egen uppassare och egna plåttallrikar, så kallad kantin nummer ett. In med både den tjänstvillige och kantin nummer ett och två och så kom mina äldre kollegor med kaptenen Norberg åtföljd av vicehövdingen Fridolf (Fåhraeus).

Då dök min motsvarighet som mamma på W:s kompani, numera stadsfiskalen Hallstedt, upp men vände när han såg matsalen upptagen. Han tillhörde ett kompani med dåvarande hallåmannen W i Gävle radio som chef. Tjänsten visste denne att sköta. Han var till och med så mycket vetande, att han visste att i förteckningen över oss alla, i Rullan, sitter ingen på samma pinne, som någon annan. Alltid över- eller underordnad någon. Nu dök han upp högst personligen. Åberopande sin placering i Rullan bad han oss försvinna. Så skedde också. Han TOG nämligen BEFÄLET.

Eftersom jag inte hade någon reträttplats att erbjuda, beredde vi oss en måltid i det gröna mitt bland våra soldater. Ingen lycklig lösning varken för dem eller oss. När man äter skall man sitta bland kompisar. Då smakar maten bäst. En annan viktig synpunkt är att under soldaternas rast skall de slippa se sitt befäl och göra vad de vill utan trycket från chefspersoner, som alltid gör tillvaron onaturlig på något sätt.

De som har samma intressen skall sitta tillsammans och diskutera dessa. Jag tror inte ens att våra skickliga underofficerare har intresse av att ha ett par löjtnanter vid bordet. Då går det ju inte anständigtvis att exempelvis gotta sig åt hur gröna de är och över hur många fel de begått. Motsatt några fanjunkare på en officersmäss skulle nog känna sig främmande. Dessa yrkessvårigheter skulle aldrig komma upp som samtalsämne helt enkelt därför att de är okända för en helt annan yrkeskategori. I fält äter därför varje yrkesgrupp för sig så långt ifrån varandra att samtalen kan löpa fritt och ingen behöver känna sig ofri.

Vi hade nu skaffat oss våra buskar någonstans i Uppland och beredde oss till måltid. Döm om min häpnad, när Hallstedt, "mamman" på W:s kompani, dök upp med en vänlig inbjudan att tillsammans med dem förtära och avdricka en gemensam måltid.

Det tog tid att organisera om manövern, som kom av sig i starten, till re-

alistiska förhållanden, lämpade för våra resurser och vår terräng. Sedan blev det en ny manöver i och med att det blev tvärstopp över *hela linjen* redan i första aktens inledning.

En lyckligt genomförd manöver skulle på kapten "Sonora" Norbergs bekostnad avfestas på restaurant Baltic. Tur att jag for dit på militärcykel. Rätt snart fick jag mig en läxa. Golvet började gå i vågor. Hals över huvud lyckades jag ta mig ner till cykeln. Balans på fötterna hade jag då ej, men väl uppe på cykeln gick det vad jag tyckte som en dans att nå Kungsbäck. Annars hade jag fått ta till tjuvknepet med tummen i kantstenen. Det hör nu definitivt inte ihop med uniform att krypa genom stan. Det var min andra kollaps och fler blev det inte, trots att det heter trejde gången gillt. Nu är det för sent för jag är en pensionerad medlem i vår stora familj av HÄLSINGAR.

Vykort från 1909: kasernernas framsida är snygg och prydlig. Kanonerna är av en äldre modell än de positionsartilleripjäser som sedermera kom att omge gevärsbron framför kanslihuset. Tillhör Knut Björkenstam.

MED HÄLSINGAR I JÄMTLAND

av Hans Nedin

På våren 1942 hade jag en trevlig tjänstgöring på depån som instruktör vid plutonchefsskolan. Dock hade ryktet nått oss om, att generalen Helge Jung i Östersund uttalat viss missbelåtenhet med några förband, som var grupperade i Jämtland.

Där fanns bland annat en hälsingebataljon I/I 44, som under majoren Seth Malte Hamnströms befäl låg i Häggsjövik – Hotagenavsnittet.

En reservofficer var då chef för bataljonsstabskompaniet, ett förband som kunde bli svårt att styra med dess olika och spritt förlagda enheter.

Helt oväntat fick jag order, att omgående resa upp och överta befälet över omnämnda kompani. Det blev till att greja med ryggsäck och officerspacklåda samt ge sig iväg på järnväg och med buss.

Min första förläggning i Hotagen godkändes direkt, men jag anmodades snart byta till Häggsjövik.

Författaren blickar ut ur en skyddsrumsöppning.

Omkullkörning med släpa.

Många incidenter, nedtrampning och omkullkörning.

Övningarna fick ske avdelningsvis. Ett stort arbete var igång med att gräva ner oss i ståvärn och förbindelsegångar samt skyddsutrymmen. Alltså stödjepunktsförsvar i närheten av norska gränsen. Vi skulle också pröva vilka möjligheter till framryckning en främmande makts soldater hade, om de försökte ta sig rakt österut eller från nordväst över fjällmassiven.

Vi skulle starta med delar av bataljonen från Häggsjövik, gå upp mot Ansätten och senare med ett sydvästligt stråk till Frankrike – gårdarna hette så märkligt nog. Det blev mycket strapatsrikt med färdväg över myrar och sumpmarker och sedan uppåt. En kolonn med klövjehästar och släpor.

Jag hade fått till mig min kära så kallade ridhäst, som annars användes av ett bryggeri i Gävle. Djuret hade väl tilltagna hovar och jag gav det lösa tyglar, så att han skulle finna lämplig väg för de efterföljande ekipagen. Men ändå skedde många incidenter, nedtrampning och omkulldragning av både hästar och släpor.

När vi kommit i närheten av Ansätten med sin storslagna utsikt, hände det sig, att en av mannarna fick blindtarmsinflammation. Våra signalförbindelser var urusla. Telefonkontakt löstes genom att en av våra allra bästa löpare till fots fick ta sig till en välutrustad bostad, troligen i Rötvattnet.

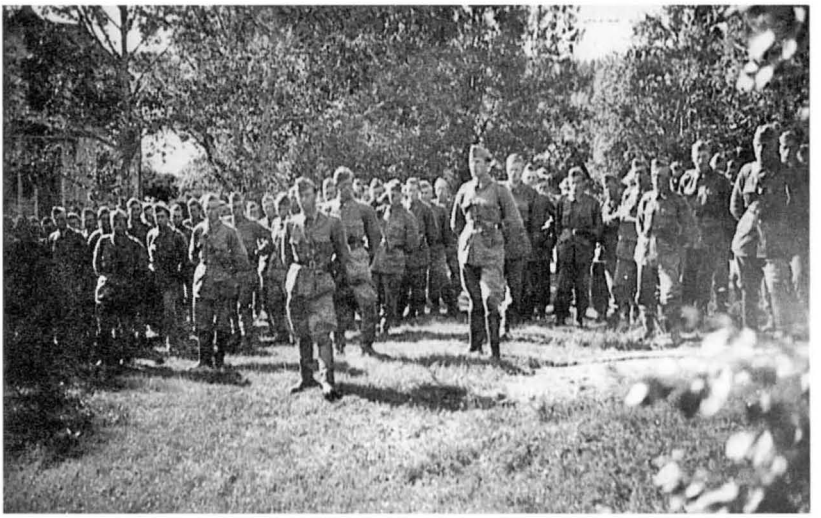
Efter en behövlig vilopaus för truppen, kunde vi med stor lättnad se Kronans pontonförsedda ambulansplan landa i ett vattendrag.

Vi hade en stor matsalsbarack. I viss turordning fick kompanierna bjuda traktens damer (och förmodligen tillresta) på dans, dock envar i sin egen matbarack. Det kvinnliga inslaget blev förklarligt nog ytterst ringa.

En beklaglig händelse inträffade, då en värnpliktig furir, tjänstgörande

Lättnad se Kronans pontonförsedda ambulansflygplan.

Stabskompaniet uppställt för avlämning.

dagunderofficer, blev illa slagen. Fem man fick fängelsestraff för illdådet och valde att avtjäna detta i samband med den senare hemförlovningen i slutet av september. I detta sammanhang hade jag förståeligt nog stor nytta av att min kompaniadjutant var statspolis.

Någon fritid fanns egentligen inte men då och då kunde bataljonsadjutanten och jag fiska laxöring från en roddbåt, som vi fick upp farten rejält på. Vid ett tillfälle blev resultatet så lyckat, att vi, det vill säga befälsmatlaget, hade stor färskfiskmiddag på midsommardagen. Prästfrun som hjälpte kalfaktorn visade sig vara en talangfull kokerska.

En särskild episod lever alltid kvar i mitt minne. En söndag red jag ett långt stycke norrut ända till Valsjöbyn nära Norge. Där fanns ett enkelt värdshus, som kunde servera något annorlunda gott, trodde jag.

Jag band hästen, lossade sadelgjorden och lånade ett litet fång hö, som låg nära intill. Så trädde jag in rätt mot ett storstilat matsalsbord med härliga välfyllda uppläggningsfat.

Jag hälsades hjärtligt välkommen och förklarade bekymrad min ringa tillgång på matkuponger, som man skulle ha vid den tiden.

– Kuponger! Den trinda glada matmodern utbrast spontant:

– Sånt sysslar vi inte med här!

Jag nästan skäms att berätta, hur gott allting smakade och hur jag åt!

HUR PASS INTELLIGENTA VAR VI?

av Karl-Otto Lundberg

Författaren försöker erinra sig ett svar.

Tid och plats: Karlberg, sommarlinjen 1944.

Prolog: *År 1944, i april, en elvamannatrupp*
på Gävle central ställde upp.
Generaler hade bestämt att flera
om vapen och taktik skulle lära mera.

Till Karlberg och Stockholm
gällde nu biljetten,
till kanske en stjärna uppå epåletten.
Att på bästa sätt föra Kungl. Hälsinge
regementes traditioner,
vi hade som krav, och ej ställa till med
några provokationer.

Vid militära övningar ingår som bekant ett prov eller test av något slag. En kompanichef betygsättes efter det sätt han för kompaniet, till exempel under en nattlig förflyttning, en patrull får goda vitsord eller kritik för sin goda eller dåliga observationsförmåga och så vidare.

Bara ett par dagar efter inryckningen till Karlberg skulle vars och ens personliga färdigheter prövas. Proven leddes av löjtnant Nils Engelheart (från vårt eget regemente). Det första var ett slags jaktstig eller patrullväg, där det gällde att upptäcka och om möjligt hinna beskjuta de figurer, som mer eller mindre dolda fanns i terrängen. Jag tror inte det var många av oss som fick en godtagbar siffra i detta prov. Övningen var svår och skickligt upplagd.

Nästa prov var att löpa hinderbanan. Karlbergs bana var inte bland de värsta jag sett. Den skulle naturligtvis avslutas med att vi skulle ta oss över det fruktade planket. Jag kände en viss tillfredsställelse när det hela gick bra.

De mera omfattande personliga testerna genomfördes litet längre fram under utbildningstiden. Nu anlitades speciellt utbildade psykologer. Gruppen leddes av Torsten Husén, som trots sin ungdom redan på 1940-talet var ett känt och erkänt namn, speciellt som militärpsykolog. Senare kom dock

andra områden att dominera hans verksamhet, till exempel förberedelserna för grundskolans genomförande.

De av psykologgruppen ledda testerna, tycker jag kan indelas i följande huvudområden:

1. Logik, analogi

Svårast att erinra sig och svårast att beskriva. Men en eller flera talserier förekom i vilka man skulle komplettera angivna luckor med tal så att vi kom fram till de fastställda slutsatserna. Vidare flera, mer eller mindre logiska påståenden, vars riktighet eller felslut vi skulle ha en uppfattning om genom att besvara med "Ja" eller "Nej".

2. Organisationsförmåga

En bräda med flyttbara klossar, som fick föreställa slussar, broar och vattenfall. Givetvis inget riktigt vatten, som i stället markerades med blå linjer. Uppgiften var att flytta slussarna så att översvämning undveks och vattnet i stället kom till nytta i form av vattenfall och kanske en kraftstation.

3. Mekaniskt anlagsprov

Några maskindelar låg på ett bord. Uppgiften var att sätta ihop delarna så att ingenting hindrade hjulen att fritt snurra, om det bland delarna funnits till exempel en elektrisk motor eller en ångmaskin.

4. Katastrofberedskap

Kanske det prov som var närmast verkligheten, till exempel vid en brand. Skall jag själv försöka släcka en mindre brand genom att riva ner gardinerna och undvika att öppna fönstren? Kunskaper på det här området kan hjälpa oss att handla någorlunda rätt och undvika panik eller passivitet. Hur var och en handlar i en nödsituation vet vi inte. Men inlärda kunskaper kan som sagt vara mycket värdefulla.

5. Livssituation, yrke, framtidsplaner

Ett mycket personligt område. Vissa givna frågor att besvara fanns i materialet, men även möjligheter att uttrycka mera obundna tankar.

6. Enskilt samtal med psykolog

Vissa genomgångna tester kunde beröras. Självuppfattning kontra testresultat. Försiktig "general" eller självsäker person?

Om man anknyter till testområde 4 ovan (katastrofberedskapen) kan konstateras att Karlberg och dess elever under sommaren 1944 var förskonade från större olyckor. Ett privat målflygplan störtade på "Pampas". Pilo-

ten omkom. En olycka som skadade en aspirant inträffade dock. Vid övning med skarpladdade handgranater flög ett splitter tydligen snett och trängde in i ena lungan på ryggsidan på aspiranten.

Vi andra såg att blod trängde igenom vapenrocken. Det blev iltransport till Karolinska sjukhuset. Där lyckades man plocka ut granatsplittret. Mannen blev snart återställd. Jag tror att den här mannen var från Uppsala och tillhörde alltså inte vår avdelning. Men jag vet att han var mycket duktig. Jag högaktar hans avdelningschef, löjtnant Wanselin, som så fort det var möjligt besökte den skadade på sjukhuset och senare på kvällen kunde meddela att Uppsalagrabben var utom all fara.

En incident som kunde ha fått ödesdigra följder inträffade på Järvafältet i ett av de hus som uppförts för övning av strid i bebyggd ort. Var och en hade tilldelats en skarpladdad skafthandgranat, som skulle osäkras med ett ryck i en porslinsring. (Det här kan ju Kamratföreningens alla medlemmar.) Granaten skulle kastas genom en fönsteröppning eller dörröppning. Därefter omedelbar skyddsställning. Emellertid... En kamrat från Gävle, Arthur "Ärtan" Nordin, visade nu en märklig kombination av egenskaper: kunskap i sprängteknik, kallblodighet och kanske en aning dumdristighet. När "Ärtan" dragit i snöret på sin granat, behöll han den i handen, tittade på den, vred och vände på den. Men han kastade den inte. Löjtnant Nils Engelheart, som var övningsledare, reagerade våldsamt och höjde rösten: "Kasta för f-n!". Men "Ärtan" höll fortfarande granaten i hand och konstaterade med för oss andra obegripligt lugn: "Det är något fel på den här – den tänder inte". Det var i sanning en nästan overklig situation.

Vi visste att "Ärtan" hade som fritidshobby att spränga på småholmar i Gävle skärgård, så han var väl förtrogen med sprängmedel.

När det inte var många dagar kvar av Karlbergstiden, hade vi en avskedsfest på Bellmansro. Vår avdelningschef löjtnant Bertil Risling från I 5 meddelade den kvällen att resultaten av de tidigare genomförda proven nu förelåg. Utgångspunkten och slutsatsen kunde uttryckas så här:

Om man indelar svenska folkets intelligens från 0 till 100, så låg hela aspirantskolan mellan 70 och 90. Så jag fick kanske känna mig någorlunda nöjd.

Epilog: *Adjö Karlberg,*
adjö staden "Eken",
adjö sommarkärleken.

Det mesta sveptes bort av hösten,
viskar Diana där med tempelrösten.

En och annan blev dock fången –
fick beträda kyrkogången.

Vykort från uppbyggnadsskedet av kasernerna, troligen år 1908. Byggnadsvirke ligger på marken. Tillhör Knut Björkenstam.

ELDDOPET I PORT SAID 1956 II

av Sven Olov Johansson

Här fortsätter författaren med den andra delen av sina minnen från FN-operationen i anslutning till Suezkanalen 1956. Den första delen stod i Bocken 2002 (red:s anm.).

Bror Richard Svärd från Alfta i Hälsingland tjänstgjorde som skyttesoldat på Lorichs´ pluton. Här berättar Bror Richard om några minnesvärda dagar i Port Said.

"Ett tag hade vi genom vår plutonchef ansvaret för Suezkanalbolagets huvudkontor – egentligen ett vitt pelarpalats med ståtlig kupol – som inom sina väggar hade värden för miljoner. Inte så underligt, ty bolaget hade i decennier varit ett av världens mest inkomstbringande företag – och därför inte heller underligt att Gamal Abdel Nasser, nybliven president för det fattiga Egypten, nationaliserade Suezkanalen. Överlämningshandlingen är unik. Efter att ha besiktigat palatset skrev Lorichs: "Mottagit/överlämnat i gott skick Suezkanalbolagets huvudkontor, dock med en avsevärd mängd rutor krossade i huvudbyggnaden. Bengt Lorichs, löjtnant". Skrivelsen kontrasignerades av den brittiske generalen T Stockwell.

Den 22 december övertog plutonen bevakningen av kanalkontoret från de brittiska trupperna. Engelsmännen halade Union Jack under stram givakt, hoppade i sina båtar och styrde ut mot truppfartygen, som skulle föra dem hemåt – i första hand till baserna på Cypern. Vi stod på post i Port Said – på parkett när en slutpunkt sattes för kolonialmakten Storbritanniens historia. Timmen då Suezkanalen – vägen till Indien och kolonierna bortom haven – definitivt gick förlorad. Och inte nog med det – en engelsk general tvingas överlämna kanalens huvudkontor till en svensk löjtnant!

Vår pluton hissade under lika stram givakt den blå FN-fanan och en hård vakttjänst tog sin början. Egyptierna sköt hela natten, som tur var över våra huvuden. De firade "segern" genom att skjuta rakt upp i luften så länge de brittiska och franska truppfartygen låg ute i hamnen. När de mot natten slutligen avseglade blev skottlossningen hysterisk och förstärktes av husväggarnas stenbarriärer. Rikoschetterna ritade fyrverkerigranna bågar i det orientaliska mörkret. Vackert att se på men mycket kämpigt, ty det fanns egyptiska krypskyttar som riktade sin eld...

Nåväl, vi klarade oss utan skador och på julaftonens morgon lämnade vi över bevakningen till egyptisk polis. Strax efteråt sprängdes statyn föreställande kanalens byggherre, fransmannen Ferdinand de Lesseps. Den höga stenklossen vräktes i vattnet, endast Lesseps´ ena arm stack upp, som när en

drunknad famlar efter hjälp. Dådet utfördes av civilklädda egyptiska officerare. Så bittert slutade det franska Suezäventyret.

Vårt uppdrag i Port Said var fullgjort. Övervakningen av Israels reträtt över Sinaiöknen väntade."

Einar Sparrstedt – präst, själavårdare, kurator, tröstare...

Einar från Sandviken hade deltagit i finska vinterkriget och vid Folke Bernadottes expeditioner till de nazistiska fånglägren och var med andra ord mycket välmeriterad för sitt uppdrag i Suezbataljonen. Han kom att bli inte bara själavårdare och präst utan fick dessutom en mycket viktig roll som kurator. Som präst hade han dessutom tystnadsplikt. Det som avhandlades mellan honom och en FN-soldat stannade mellan de två. Fem gånger fick han förmedla det tunga budskapet att någon nära anhörig avlidit hemma. Jag själv fick ett sådant budskap den 15 december 1956 vid morgonuppställningen. Kompanichefen bad mig kontakta bataljonsprästen på kompaniexpeditionen. Där fick jag det tunga beskedet att min far hastigt avlidit, endast 51 år gammal. Jag tvingades hastigt avbryta min FN-tjänstgöring...

Men det fanns även glädjande tilldragelser. Einar Sparrstedt har skrivit ner sina minnen och intryck från Suezbataljonen i en bok "På uppdrag i FN:s blå hjälm". (Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag). Härnedan återges några avsnitt ur boken.

Jul i Port Said

"Även långt hemifrån går det bra att uppleva julhelgen. Det kunde vi svenskar konstatera. Visst saknade vi våra anhöriga men annars saknade vi egentligen ingenting. Julgranar, julprydnader, julmat och andra tillbehör hade kommit från Sverige. I synnerhet julmaten var välkommen. I 14 dagar hade bataljonen tvingats livnära sig på kanadensiska så kallade C-rations som i stort sett bara bestod av kex och corned beef!

Den 23 december, fjärde söndagen i advent, var Port Saids frihetsdag med glädjedemonstrationer och upphetsning. De sista engelsmännen hade lämnat staden. På den svenska bataljonen firade vi dagen på annat sätt. Vi firade Herrens heliga nattvard. Gudstjänsten var frivillig. Men de som ville komma bereddes tillfälle att vara med. I nattvarden deltog cirka 80 man.

Juldagsmorgonen inleddes med julottegudstjänster på de tre kompanierna. Säkert gick i de stunderna många tankar hem till hembygdens kyrkor. Vid högmässotid var det finska kompaniets tur att fira julgudstjänst under den svenske prästens ledning. Kompaniet saknade egen präst. Cirka 90 procent av förbandet var enbart finsktalande. Självklart sjöngs psalmerna på finska. Julevangeliet lästes av en av kompaniets officerare medan en annan tolkade den svenske prästens julpredikan. På begäran av förbandschefen bad prästen Fader Vår och Välsignelsen på finska, en detalj som kostat

många lektioner hos en svensktalande finsk löjtnant. På de finska fredssoldaterna märktes det att jag genom detta kom dem närmare – ja nästan blev en av dem.

DANOR-styrkan hade fått order om att redan på annandagen avresa till staden Suez för nästa FN-uppdrag. I all hast bestämdes att en nordisk gudstjänst skulle firas redan på juldagens eftermiddag. Det märkliga evenemanget med fyra nationers soldater samlade till en gemensam gudstjänst ägde rum på stadens idrottsplats. Ett stort kors restes över det altare, som byggts upp på ena läktaren. Som "korvägg" var sex flaggstänger resta. På de två mittersta hängde FN-flaggor. På vardera sidan hängde de nordiska flaggorna. Det var inte bara dekorativt, det var en syn som grep hårt i hjärtat. Sedan två danska trumpetare blåst "Den signade dag", förrättade den danske prästen altartjänsten före predikan. Av psalmskatten i de nordiska psalmböckerna sjöng varje lands kontingent på sitt modersmål "Stilla Natt", "Härlig är jorden" och "Vår Gud är oss en väldig borg". Dessutom lästes trosbekännelsen gemensamt på varje lands språk. Predikan hölls av den svenske prästen, medan den norske svarade för altartjänsten efter predikan. Alla var eniga om att det var en verkligt stor högtidsstund och en vacker symbol för de nordiska folkens samhörighet och samarbetsvilja."

Olyckorna kommer

Så skildrar Einar Sparrstedt med egna ord julfirandet. Men en fältpastor har många andra uppdrag utom själva gudstjänsterna. Nyårsafton omkom en korpral då han blev påkörd av en backande kanadensisk lastbil. Den 24 januari avled en sergeant av ett vådaskott. Minneshögtid hölls för båda och praktiska detaljer i krigsgravtjänsten måste ombesörjas som att anskaffa zinkkistor och ordna hemtransporter. Som själasörjare fick fältpastorn försöka lindra den oerhörda saknad och smärta som kvarvarande kamrater kände.

En själasörjares vardag

Fältpastorn hade ett stort "pastorat", som när det var som störst omfattade hela Sinaihalvön jämte delar av Egypten väster om Suezkanalen. Det kunde bli långa resor med flyg, lastbil, jeep eller kamel(!).

I dagboken för den 12 mars står följande: "Framfört dödsbud till NN. Det var femte gången på fyra månader som jag var tvungen att framföra detta budskap. Telegram kom då hemifrån med det korta men omvälvande beskedet: Far död, kom hem. Det enda som jag kunde göra för de drabbade var att låta dem tala ut om sin smärta och hjälpa dem ordna formaliteterna för hemresan. Under de dagar den notisen fanns i dagboken blev det sällan tid över för annat.

För samma dag står det också "Prästens timme vid pluton Mörling" samt

vid posteringarna "Kaktushäcken" och "Elverket". Under dessa prästens timmar, som återkom ungefär två gånger i månaden, brukade jag hålla ett litet anförande, som låg i linje med fältprästarbetet. Några ämnesrubriker avslöjar innehållet: Egypten i bibeln – Islam och den svenska kyrkan – Några moralproblem. Efter anförandet blev det tillfälle till samtal, som ibland kunde bli både många och krångliga. Livet fick andra proportioner inför allvaret, som mötte i så många gestalter därute."

De flesta FN-soldaterna betraktade gudstjänsterna som en förmån som de gärna deltog i. En enkät om inställningen till korum – de kommenderade militära gudstjänsterna – visade att 73 procent hade en positiv inställning. Endast tolv procent var klart negativa. På frågan: "Har fältprästen kunnat vara dig och dina kamrater till någon nytta?" svarade 90 procent: Ja.

Slutsatsen är given: Soldaterna behöver sin bataljonpräst!

Slutord

I april 1957 fick ett svenskt kompani överta vakten vid UNEF, det vill säga general Burns stab – ett hedersuppdrag! UNEF-chefen litade på de svenska FN-soldaterna. I sitt tacktal till den svenska bataljonen vid rotationen i maj sade general Burns bland annat följande:

Alla de fredsuppgifter ni tilldelats alltsedan ni i november förra året kom till Mellersta Östern har ni utfört med utomordentlig skicklighet i överensstämmelse med Sveriges goda militära traditioner. Det är en ära att ha tjänat FN:s första verkliga fredsarmé och ni kan återvända hem i medvetande om att ha fullgjort er plikt väl. De länder, som deltagit i denna styrka, är inga stormakter, men vi har utnyttjat vår militära styrka, organisation och disciplin till fredens försvar. Kanske skall historien tillerkänna våra ansträngningar en betydligt större vikt än vad vår lilla styrka tycks ha idag. Jag säger detta utan att därför mena att vår uppgift rönt bristande förståelse nu.

Dagorder från Överbefälhavaren

Till soldaterna vid 1. svenska FN-bataljonen.
Med goda vitsord från Edra chefer i Förenta Nationernas tjänst har Ni återkommit till hemlandet. Genom Er frivilliga insats har Ni möjliggjort för vårt land att lämna ett bidrag i Förenta Nationernas strävanden.
Jag hälsar Er välkomna hem och tackar för att Ni ställt er till förfogande och för att Ni genom väl förrättad tjänst hävdat den svenska krigsmaktens anseende.

Stockholm den 11 maj 1957
N Svedlund

Nils Sköld, avliden tidigare chef för I 14 och hedersledamot i I 14:s kamratförening, deltog som kompanichef i en av de första FN-bataljonerna i Gaza och slutade sin militära bana som arméchef. I sin bok "I Fredens Tjänst", som handlar om Sveriges medverkan i UNEF, säger han bland annat:

"Motivet för Sveriges deltagande i en fredsbevarande operation skall naturligtvis vara att stödja FN och därmed bidra till en fredligare värld. Men samtidigt är det uppenbart att en sådan tjänstgöring tillför vårt försvar värdefulla erfarenheter. I UNEF 1 (1956–67) gjorde Sverige en stor insats för freden. Operationen var också lyckosam under mer än 10 år. Lugn skapades i området och näringslivet blomstrade på ömse sidor om stilleståndslinjen."

MINNEN FRÅN GAZA

Minnen från Gaza
Ibland
tränger de fram
med ljus, ljud
och dofter.
Långt borta –
morgontuppar,
åsnors skrik.
Ljusgrå färgtoner.
Hettan dallrar.
I dammet
skrider
svarta kvinnor
med bördor
på huvudet.
Apelsinlundars
väldoft
varvas med
stanken från
flyktingläger.
I palmhydda
på vita stranden
diskussioner
om politik
och potens.
Massdemonstrationer.
Talkörers krav
på arabiskt land
och enighet.
Men också
orört och oförändrat
bilder från
Bibelns tid.
Enstaka skottsalvor
stör friden.
På kvällen
dyker solen
i Medelhavet,
färgexplosioner.
En erfarenhet,
en del av
mitt liv.

Dikt av Nils Sköld som inleder hans bok "I Fredens Tjänst".

...Så talade och sade profeten Jesaja för 2 800 år sedan...

Profeten Jesajas ord, inristade på muren till FN-högkvarteret i New York, kan vara en lämplig avslutning på denna resumé av Sveriges första FN-mission:

"They shall beat their swords into plowshares and their spears into pruning hooks. Nations shall not lift up swords against nations, neither shall they learn war anymore". (De skola smida sina svärd till plogbilar och sina spjut till vingårdsknivar. Folken skola ej mer lyfta sina svärd mot varandra och icke mer lära sig strida.).

Går Jesajas profetia någonsin i uppfyllelse?

Klubbföraren avtackar författaren efter dennes föredrag vid I 14 S höstmöte 2001. Foto: Bo L Grawe.

FÖRST PÅ PLAN I KONGO

av Lennart Littorin

I början av maj 1960 anlände FN-bataljon VIII till Gaza – föga anade vi att vi några månader senare skulle befinna oss söder om ekvatorn i ett land som knappast någon visste något om eller ens visste var det låg.

Efter några veckors utbildning i ett kyligt Strängnäs, där både långkalsonger och vindrockar kom till heders, landade vi i sommarvärme på flygplatsen i El Arish. Rotationen gick smidigt och snart var bataljonen, som bestod av drygt 650 man, grupperad med stab, stabskompani och ett kompani i Gaza stad nära Medelhavets strand, två kompanier i öknen längs demarkationslinjen (ADL) och ett kompani med detachement på några olika platser. För egen del var jag plutonchef på det södra ADL-kompaniet. Plutonen bestod av 36 man och vårt plutonsnäste låg några hundra meter från demarkationslinjen med en egyptisk lantgård som närmaste – och enda – granne. Efter några veckor hade vi kommit in i rutinerna med dubbelposter dagtid på några observationsposter (OP) vid "världens dyraste dike" (ADL), nattpatruller, utbildning och inre tjänst. Under siestan kunde några man per dag åka med badbilen in till Gaza, dit vi hade en dryg mil. Efter middagen spelade vi flitigt volleyboll, en i Sverige då ganska okänd sport, till dess den snabbt fallande skymningen omöjliggjorde allt spel. Eftersom nästet saknade elektricitet, kunde man då bara dra sig in i sitt tält och vid fotogenlampans sken läsa, skriva brev och dricka the. Så småningom kom leaveresorna till Jerusalem, Beirut och Kairo igång: själv tillbringade jag några dagar i Kairo med båttur på Nilen, besök vid pyramiderna och på Egyptiska museet med mera. Svenska tidningar anlände med ojämna mellanrum och inte alltid från den del av landet, som man var intresserad av. Fax, mobil- och andra telefoner saknades helt. Vi firade 6 juni med ceremonier och uppvisningar och midsommar med hemgjord stång, dekorerad med gröna palmblad. Någon gång drog beduiner förbi med en kamelhjord, på kvällarna hördes ibland åsnor skria i mörkret; ett hjärtskärande och skrämmande ljud. Frånsett en del smärre incidenter gick allt sin gilla gång i ett klimat, som blev allt varmare.

30 juni blev Belgiska Kongo självständigt. En dryg vecka senare förstod vi genom press och radio att oroligheter, huvudsakligen riktade mot den kvarvarande europeiska befolkningen, brutit ut på olika håll i landet. Mera på skoj sade vi till varandra att "det är väl bäst att vi åker dit, så det blir ordning och reda". Nu gick utvecklingen snabbt. Inför hotet att den nya staten skulle falla sönder på grund av inre motsättningar och för att avlägsna de belgiska trupperna – för att skydda den europeiska befolkningen hade Bel-

gien snabbt flugit in förstärkningar, så att de belgiska trupperna i landet nu uppgick till cirka 10 000 man – begärde Kongos regering hjälp från FN. Dag Hammarskjöld sammankallade säkerhetsrådet, som 14 juli biföll begäran och redan på kvällen följande dag anlände en tunisisk förtrupp till Léopoldville (nuvarande Kinshasa). De första sju bataljonerna kom, förutom från Tunisien, från Etiopien, Ghana, Guinea och Marocko. Av psykologiska skäl – hänsynen till den europeiska befolkningen – ansågs det dock nödvändigt att även sätta in vita förband, i första hand från ett neutralt, europeiskt land. Av tidsskäl måste förbandet hämtas från FN:s fredsbevarande styrkor i Mellanöstern (UNEF). Valet föll på Sverige och 18 juli beslöt regeringen att tillmötesgå framställningen från FN.

I Gaza hade redan 17 juli en enkät gått ut till bataljonens personal om hur många som var villiga att i en månad tjänstgöra i Kongo för att därefter återgå till Gaza resten av kontraktstiden. Praktiskt taget alla svarade ja – detta var ju före charterresornas tid och att, dessutom med lön, få komma till Afrika var något fantastiskt. Nu vidtog en febril verksamhet med packning, inventering av materiel, vaccinering, kontraktskrivning, överlämning av våra uppgifter till de dansk-norska, indiska och jugoslaviska förbanden etc. Cirka 35 man stannade kvar i Gaza för att vakta och underhålla kvarlämnad materiel. På kvällen 19 juli avreste bataljonen med tåg till Kairo. Många av civilbefolkningen var på stationen för att vinka av oss – svenskarna var po-

FN-bat VIII samlas på järnvägsstationen i Gaza på kvällen 19/7 1960.

Tåget som skulle föra oss till Kairo.

pulära efter fyra år i området – och längs järnvägen saluterade övriga FN-förband med musik, facklor och hurrarop. Det var en märklig känsla när tåget saktade in mitt i öknen och en indisk musikkår i vita uniformer spelade Auld Lang Syne. Vart var vi på väg? Vad väntade oss?

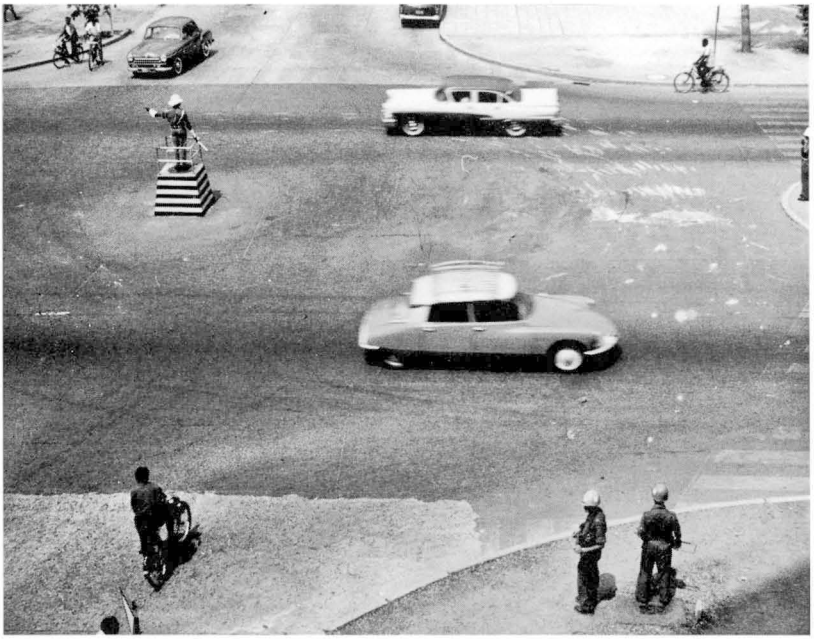

Indisk musikkår.

Från Kairo vidtog en luftbro upprättad av amerikanernas Military Air Transport Service (MATS) med jättelika Globemasterplan; något liknande hade vi aldrig sett. Första anhalten var Wheelus, en enorm amerikansk flygbas utanför Tripolis i Libyen. Där åt vi bland annat middag i en stor matsal, där miljön var som klippt ur en film om andra världskriget. Vi mötte också ett antal belgiska familjer, som evakuerades i motsatt riktning. Att se uppskärrade människor med bara några få personliga tillhörigheter på flykt från det land dit vi var på väg kändes inte särskilt upplyftande. Tidigt nästa morgon fortsatte vi och efter mellanlandningen i Kano i Nigeria landade vi på eftermiddagen på N´Djiliflygfältet utanför Léopoldville. Den amerikanske piloten berättade när vi passerade ekvatorn och de av oss som hade fickalmanackor till hands plockade fram dem för att se vart vi var på väg.

Landningen blev odramatisk, även om vi rusade in i stationsbyggnaden med vapen och handbagage. Den 22 juli var hela bataljonen samlad – genom en perfekt organiserad och genomförd förflyttning hade vi på endast fem dagar avvecklat och överlämnat våra tidigare uppgifter och flyttat hundratals mil till en annan kontinent. Med tanke på att det för några år sedan tog drygt fem månader efter beslut att få den första svenska Kosovobataljonen på plats, känner man onekligen en viss stolthet...

Bataljonen kom att grupperas med huvuddelen för bevakning av flygfältet medan två kompanier, däribland vårt, under befäl av stf BatC, grupperades inne i Léopoldville. I taktiskt hänseende var vi underställda brigaden från Ghana. Själv sov jag första natten i en hotellvestibul för att nästa dag flytta in i ett övergivet kontor, där hela plutonen fick plats. Överhuvudtaget var hela situationen i många avseenden overklig: på flygfältet berättade flyende belgare var de parkerat sin bil och lämnade över nycklarna mot några dollar, bataljonen förlades i kontor, affärer och privatbostäder, som övergivits av flyende européer och underhållet fick de första dygnen improviseras. Jag fick mycket glädje av att damma av min skolfranska och fungera hjälpligt som tolk. Bland annat fick jag vid två tillfällen gå runt med en hög tjänsteman från något departement på en uppställningsplats för övergivna fordon och välja ut ett antal dylika åt kompaniet. Jag fick också besöka universitetssjukhuset, där en av mina korpraler blivit inlagd. Kompaniernas huvudsakliga uppgift var att bevaka olika viktiga byggnader och installationer som till exempel huvudpostkontoret. Vi höll i huvudsak till i anslutning till den stora sexfiliga huvudgatan Boulevard Albert. Vid demonstrationer och när sådana väntades sattes poster ut i gathörnen. En dag fick vi hos Ghanabrigaden se en uppvisning i kravallexercis och sedan fick även svenskarna öva med sköldar och batonger. Uppträdande som larmpluton och försvar av vägspärr med trådvalsar övades också. När de av kongoleserna fruktade belgiska fallskärmsjägarna i öppna jeepar for genom staden, steg temperaturen.

Den sexfiliga huvudgatan Boulevard Albert, observera de svenska posterna i gathörnet.

Apropå temperatur ligger Léopoldville praktiskt i nivå med havet och den fuktiga julivärmen var inte särskilt behaglig. Efter några dagar flyttade jag in i den våning, som disponerades av stf BatC, major Torbjörn Andrae från I 12. Den låg på sjätte våningen i ett höghus och hade en stor balkong med fantastisk utsikt. På gatuplanet i samma hus hade SKF ett kontor där man hängt ut en svensk flagga för att slippa vandaliseringen. Att flytta in i en våning där de ursprungliga ägarnas möbler, köksutrustning med mera fanns kvar kändes inte särskilt behagligt. Det fanns exempel på bostäder där barnens leksaker låg kvar och där maten från den sista måltid den europeiska familjen ätit, innan den hals över huvud flytt, fortfarande stod kvar på bordet.

Meningen var ju att vi bara skulla stanna i Kongo en månad (i verkligheten blev FN kvar där i fyra år!) och sedan återgå till Gaza. I början av augusti visade det sig att en överväldigande majoritet av bataljonen inte ville förlänga kontraktet efter 20/8. En orsak var att vi hade samma traktamenten som i Gaza medan levnadskostnaderna i Kongo var avsevärt högre. Det pressande klimatet och den labila situationen bidrog säkert också. Efter di-

Det höghus i Léopoldville (nuvarande Kinshasa) där jag bodde några veckor. Observera den svenska flaggan ovanför SKF:s kontor för att slippa plundring.

verse förhandlingar och sedan traktamentena fördubblats, skrev dock huvuddelen på nya kontrakt. 90 man valde dock att inte förlänga sina kontrakt utan återvände 17/8 till Gaza. Vid det här laget hade bataljonen förstärkts med 15 tolkar och två läkare, specialiserade på tropisk medicin. Nu hade också förberedelserna för en inmarsch av FN i utbrytarprovinsen Katanga (nuvarande Shaba) inletts. Om hur det gick och om hur jag kom att tillbringa en lång tid på den jättelika Karminabasen och om hur en 70-mila tågeskort kunde ta 48 timmar finns det kanske anledning att återkomma till i en framtida "Bocken".

GLÖM EJ ÅRSAVGIFTEN
– MINDRE ARBETE FÖR KASSÖREN

FLYGVAPNETS HEMVÄRNSMUSIKKÅR I GÄVLE HAR SPELAT ÖVER HELA SVERIGE

av Ingvar Hansson

Flygvapnets hemvärnsmusikkår i Gävle har sommaren 2003 spelat från norr till söder. Den 13–15 juni framträdde musikkåren i Luleå. Kåren hämtades på Gestrike Airport med Hercules fredagen den 13 juni för transport till F 21 och inkvartering där. Lördagen den 14 juni genomfördes "Midnight Sun Air Show" på F 21. Musikkåren marscherade först genom Luleå centrum och framträdde därefter vid tre olika tillfällen på F 21. På kvällen var musikkåren inbjuden till ett party där bland annat popsångerskan Lill Johnson med orkester också deltog. Återresa till Gävle på söndagsförmiddagen.

En fantastisk upplevelse för musikkåren.

Den 17–19 juli deltog musikkåren vid Östersjöfestivalen i Karlshamn i Blekinge. Två civila framträdanden i karnevalståg den 17 och 18 juli. Marscher och konserter den 18 och 19 i militär uniform. Resan företogs med buss, cirka 65 mil. Festliga dagar i Karlshamn och mycket varmt.

Den 15 augusti var det dags för nästa utflykt, nu till F 4 i Östersund. Även denna gång ställde Flygvapnet upp, nu med en SAAB 340, ett passagerarplan med 30 platser. Det var fråga om en militär ceremoni i samband med att F 4 fick en ny flottiljchef. Efter en stunds samlingsmusik genomfördes parad för fanan varvid Flygvapnets paradmarsch spelades. Under visitationen och då trupperna och allmänheten tågade ut ur hangaren spelades F 4:s marsch. Snabb lunch ute i det fria och hemtransport till Gävle.

Avfärden från Gestrike Airport skedde kl. 08.00 och vi var tillbaka kl. 13.30.

Den 16 augusti framträdde musikkåren i Edsbyn i samband med frivilligorganisationernas värvningskampanj där.

FLYGVAPNET

HEMVÄRNSMUSIKKÅREN

GÄVLE

MARSCH TILL I 14 S

av Knut Björkenstam

Under våren 2002 fattade ledningen för I 14 S beslut om att på klubbförarens förslag skaffa föreningen en egen marsch att jämte regementsmarschen spelas vid våra sammankomster.

Uppdraget gick till landets väl främste marschkompositör Ingemar Badman, chef och ledare för Hemvärnets musikkår Jönköping-Huskvarna. Tre krav ställdes: marschen skall gå att marschera till, igenkänningssignalen skall finnas med och några takter ur regementets marsch skall kännas igen.

Söndagen den 1 juni 2003 skedde överlämning av marschen i samband med högvaktsavlösningen på Kungl Slottet i Stockholm. Marschen spelades som ett av tre nummer i konserten. Efter ceremonin marscherade musikkåren som var den ovan nämnda, vad annars, ut och ställde upp på Högvaktsterrassen. Där talade klubbföraren inför en fulltalig publik och tackade kompositör och musikkår för en bra marsch respektive en bra uppspelning. Som tack överlämnades föreningens bordsstandar till kompositören. Denne i sin tur överlämnade partituret till klubbföraren.

Vi är mycket nöjda med vår marsch, **Hälsingekamrater**, och hoppas nu hemvärnsmusikkåren i Gävle tar upp den på sin repertoar.

Ingemar Badman tar emot I 14 S bordsstandar. Foto: Agneta Björkenstam.

ÅRSMÖTET 2003

av Knut Björkenstam

Kamratföreningens årsmöte genomfördes lördagen den 5 april. Samling skedde i Soldathemmet där medlemmarna efter hand som de strömmade till bjöds på kaffe med dopp. Samtidigt konserterade en oktett ur Flygvapnets hemvärnsmusikkår under ledning av Ingvar Hansson, som alltid ett uppskattat inslag.

Två unga eldsjälar i föreningen, Lars Lundén och Patric Norrå, samlar på militaria i alla dess former, främst med koppling till regementet. I Soldathemmet hade de ordnat en trevlig utställning med smakprov på vad de har fått ihop. Ett bra initiativ som de särskilt skall tackas för.

Patric Norrå och Lars Lundén framför sin utställning. Foto: författaren.

Då vår ordförande hälsade välkommen hade drygt 60 personer infunnit sig. Sedan regementets marsch spelats tog vi plats i Soldatkyrkan för korum. Oktetten inledde med korumslag varefter vår egen präst Stefan Nilsson officierade. Som brukligt är sjöng vi bland annat den gamla välkända psalm 169 "Fädernas kyrka...", numera tyvärr struken ur psalmboken.

Då det i år inte hade lyckats styrelsen att engagera en högtidstalare gick vi direkt från korum till årsmötesförhandlingar. Som vanligt klubbades de olika punkterna snabbt igenom av ordföranden. Som en sista punkt beslutade mötet anta vår förre landshövding Lars Ivar Hising till hedersledamot, ett bevis på allas vår uppskattning av hans engagemang för vårt regementes fortlevnad. Ordföranden fäste så föreningsnålen på "hövdingens" kavajslag.

Lars Ivar Hising blir hedersledamot.
Foto: författaren.

Vi förflyttade oss därefter till den före detta chefsbostaden Vall, i dag Stora Vall Gästgiveri, där vi intog en god lunch. För många var det säkerligen första gången som de var inne i den gamla byggnaden. Andra mindes nog middagar hemma hos någon av de tidigare regementscheferna. Andra åter hade haft sin arbetsplats i huset med tillhörande baracker då dessa 1970–1994 var stabsbyggnad för regementet.

Efter kaffe på maten begav vi oss till Lantmäteriverket. Där mötte Tomas Bornestaf, regementets siste chef, för en förevisning av sina tidigare domäner. Efter regementets nedläggning var denne militärassistent på verket men är sedan hösten 2002 pensionerad. Vi fick oss mycken intressant karthistoria till livs, dels om verkets egen historia, dels om kartframställning genom tiderna. Belåtna med studiebesöket kunde vi genom vår ordförande tacka för att vi fick genomföra detta. Han slutade också med att tacka de närvarande för att de avdelat denna dag för föreningen.

Ännu ett trevligt och givande årsmöte var slut. Vi skingrades åt i det soliga men svala vårvädret. Ett och annat "minns Du" hade även hunnits med, precis så som det skall vara.

Slutligen ett stort tack till Gävleborgsgruppen som genom att ställa buss till förfogande möjliggjorde för medlemmar i Stockholmsområdet att deltaga. Detta uppskattades mycket.

KAMRATTRÄFF I FALUN

av Knut Björkenstam

Lördagen den 13 september 2003 genomfördes den fjärde gemensamma kamratträffen med representanter för kamratföreningarna vid I 13 och I 14 jämte de båda lokalavdelningarna i Stockholm, Tisdagsklubben respektive I 14 S. Denna gång uteblev tyvärr kamraterna från F 15:s kamratförening i Söderhamn. Totalt deltog omkring 140 personer. Antalet ökar från år till år, glädjande för oss alla.

Bussar från Stockholm och Gävle anlände till kaserngården i Falun vid pass 10.30. Då bjöds på kaffe och småfranska på officersmässen. Strax efter klockan 11.00 ilastade vi bussarna och åkte till Falu koppargruva för ett studiebesök. Vi delades in i tre grupper, två för en underjordsguidning, en för en guidning ovan jord. Denna aktivitet tog en timme men hade kunnat ta lite längre tid. Det var intressant att 60 meter under jord få gruvans historia berättad för sig. Åtminstone tycker författaren det som föredrog denna del

Huvuddelen av Stockholmskontingenten samlad inför nedstigningen i gruvan. Kamratföreningarnas ordförande Rolf Dahlström är nummer nio från vänster. Foto: Knut Björkenstam.

Från lunchen i gamla värnpliktsmatsalen. Jan-Ola Nyström informerar.
Foto: Knut Björkenstam.

av gruvbesöket. Därefter gavs tillfälle till kort besök i museet och souvenirbutiken. Gruvan är en del av vårt världsarv.

Åter ilastning i bussarna för en färd genom Elsborg, den del av Falun som består av de gamla gruvarbetarbostäderna, numer bebodda av mer "rikt folk".

Så kom vi åter till kaserngården för att inta lunch i den gamla värnpliktsmatsalen, dagen innan invigd som restaurang – Dalasalen. Hela lokalen hade genomgått en omfattande renovering men fått behålla sin gamla stil. Vi slog oss ner vid dukade långbord och bjöds på en delikat fiskrätt. Ljudnivån blev snabbt hög, ett tecken på att kamraternas gemensamma minnen och hågkomster blomstrade.

Åter busstransport. Denna gång till den gamla bergsmansgården Staberg (betoningen på första stavelsen) belägen strax söder om Falun utmed vägen mot Hedemora. Där fick vi en intressant guidning av Stig Forsling, tidigare officer vid Dalregementet. Även denna gård med tillhörande trädgård är en del av världsarvet. Efter rundvandringen fanns möjlighet för dem som så önskade att inta kaffe med dopp i den gamla ladugården, dock utan kossor.

Innan det var dags för uppbrott tackade ordföranden i Dalregementets kamratförening Rolf Dahlström de närvarande för att de deltagit i kamratträffen denna underbara höstdag. Dagens ciceroner, förutom Stig Forsling, Lennart Franzén och Jan-Ola Nyström, erhöll som tack en hälsingebock respektive ett exemplar av Hälsingarnas historia. Rolf Dahlström är inte för inte ordförande i även vår egen förening.

Nästa år är det åter vår tur att svara för arrangemangen vad nu dessa kan komma att bestå av. Ett varmt tack även denna gång till Gävleborgsgruppen

som välvilligt ställde bussar till förfogande, något som inte minst underlättar för medlemmar i förskingringen att kunna deltaga. Det sätter vi stort värde på.

Rolf Dahlström, I 13:s kamratförening, överlämnar enligt uttalat löfte vid förra årets kamratföreningsmöte sista delen av Dalregementets historia till Hans Beminge, I 14:s kamratförening. Foto: Knut Björkenstam.

Gamla Staberg. Foto: Knut Björkenstam.

MEDLEMMAR SOM, ENLIGT VAD FÖRENINGEN KÄNNER TILL, HAR AVLIDIT 2002–2003:

Claesson, Carl-Erik	Sandviken	6/11 2002
Åberg, Gustaf	Gävle	2002
Ersholt, Ann-Marie	Gävle	8/6 2003
Lundberg, Tage	Solna	20/9 2003
Nyberg, Lewis	Gävle	10/5 2003

Regementets klockstapel. Foto: Knut Björkenstam.

ATT BLI MÄNNISKA – EN JULBETRAKTELSE

av Stefan Nilsson

"Gör som Gud, bli människa" – så löd den mångtydiga och vitsiga devisen i något kyrkligt sammanhang. Den mest kortfattade utläggning av inkarnationens hemlighet jag sett. Och i en religiöst pluralistisk tid och i ett mångkulturellt Sverige kan det finnas skäl till att dra fram devisen. Det är nog många som inte längre reflekterar över vad julen egentligen är för en högtid och vad som egentligen firas. Några finns det väl som ännu läser julevangeliet. Fler låter sig dras med av handel och köpenskap. Det är som vi tänkte: "Vi är vad vi köper".

Den kristna julen handlar i grunden om att Gud blir människa och om människans förverkligande av sin bestämmelse. I Betlehems stall tar Universums upphov och härskare mänsklig gestalt i det lilla barnet Jesus. När Jesus omsider uppstår från de döda – så är den kristna tanken – synliggörs att också människan är en evighetsvarelse.

Låt mig belysa med en gammal legend.

När Gud hade skapat världen och såg att allt var mycket gott funderade han också över vilka utvecklingsmöjligheter allt det skapade hade. Han tänkte att han skulle fråga varje enskild skapelse hur den ville utvecklas.

– "Du träd, vad vill du mera bli?"

– "Jag vill växa mig hög och med min krona ge hem åt fåglar och skugga åt människor. Jag vill ge frukt till föda åt djur och människor. Till sist vill jag avverkas och bli till virke för hus och hem."

– "Så skall det också bli!", sade Herren Gud.

– "Och du lilla grässtrå, hur vill du utvecklas?"

– "Jag vill grönska och blomma och bli till hela fält av glädje och skönhet. Jag vill bli skön för bara fötter på sommaren. Jag vill bli vackra golfgreener för stressade människor. Till sist vill jag mejas ner och bli föda åt boskapen."

– "Så skall det också bli!"

– "Och du svarta åkerjord?"

– "Jag vill odlas och brukas. Harvas och plöjas, fast det gör ont. Och ge skördar."

– "Det skall bli som Du vill."

Så vände sig Herren Gud till gråstenen och frågade om vad han ville bli. Men gråstenen hade många fastrar som brukade fråga honom vad han skulle bli. Och så hade han varit på seminariet *Bejaka dig själv.* Det hade kostat mycket att vara med på och den roliga konsulten hade givit honom ökat

självförtroende. Så han hade svar på tal åt Herren Gud.

– "Alltid detta tjat om vad jag skall bli. Jag duger som jag är!"

– "Ja", sa Herren Gud, "det gör du."

Så kom det sig att gråstenen blev liggande hård och livlös.

Detta är inte en legend att köra i halsen på dem som redan är trötta och betungade. Den är till för dem som gett upp om sig själva.

"Skäms inte för att du är människa! Var stolt!", vill den säga.

Den gamla sydslaviska legenden kanske i juletid kan få påminna oss om att människans utvecklingspotential är stor, även i andens rike.

En bild från omkring 1912. Tillhör Knut Björkenstam.

KAMRATFÖRENINGENS VERKSAMHET 2002

Styrelsen för Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten 2002.

Hedersledamöter	Överste 1 Allan Månsson
	Komminister emeritus Lewis Nyberg
	Överste 1 Carl-Henrik Gåsste
	Hemmansägare Einar Berlin
	Överste 1 Karl-Evert Englund
	Överste 1 Ingmar Arnhall
	Kapten Östen Andersson
	Överste 1 Folke Ekstedt
	Överste Tomas Bornestaf
Ordförande	Rolf Dahlström
Vice ordförande	Thorsten Åstrand
Sekreterare	Hans Beminge
Kassör	Kurt Kvist
Ledamöter	Ingmar Andénius
	Knut Björkenstam
	Göran Larsson
	Ulf Laurén
	Ingvar Pira
VU	Ingemar Andénius
	Hans Beminge
	Knut Björkenstam
	Ulf Laurén
	Ingvar Pira
Revisorer	Rolf Jägare
	Peter Bohlin
Revisorssuppleanter	Lars Ljungkvist
	Kenneth Lundström
Valberedning	Torbjörn Lööw, sammankallande
	Ove Sundell
	Eric Åkerlund
Redaktör för årsskriften Bocken	Knut Björkenstam
Klubbmästare	Göran Larsson
Rekryteringsansvarig	Ulf Laurén
Styrelseledamot i Sällskapet Hälsinge Regemente	Göran Larsson

Antalet medlemmar den 31 december 2002 var 320.

Styrelsen har haft fyra protokollförda sammanträden.

Föreningen har haft ett extra föreningsmöte med anledning av stadgeändring (§§ 2, 3, 4).

Sedvanliga årsmötesförhandlingar avhölls lördagen den 9 mars efter det att kontraktsprosten Sture Rolfhamre genomfört ett mycket uppskattat korum i vår soldatkyrka.

Högtidstal hölls av överintendenten Leif Törnquist, Statens Försvarshistoriska Museer.

Lunch utspisades i den gamla värnpliktsmatsalen. Efter lunchen visade och kommenterade Knut Björkenstam ett antal gamla filmer från Hälsinge regemente. Mycken nostalgi och mycket uppskattat.

Flygvapnets Hemvärnsmusikkår i Gävle spelade med en oktett under samlingen, vid korum, samt under lunchen. Deltagarna uppskattade oktettens utomordentligt väl genomförda spelning.

Kamratföreningen genomförde den 14 september den årliga höstutflykten. Denna gång till Laxön och Marma läger. Resan utgick både från Gävle, Stockholm och Falun.

Ett sextiotal medlemmar med anhöriga for från Gävle och från Stockholm for drygt trettio personer, varav 14 hälsingar. Med i den bussen fanns kamrater från Tisdagsklubben (I 13:s kamratförening, Stockholm). Dessutom var F 15 och Ing 1 representerade.

Ungefär tjugofem personer anslöt från Dalregementets kamratförening.

Vid ankomsten serverades smörgås och kaffe i den före detta värnpliktsmatsalen. Vår ordförande hälsade välkommen till höstutflykten. Flygvapnets Hemvärnsmusikkår genomförde en konsert och därefter hade sveaingenjören överstelöjtnant Leif Sernelin en uppskattad förevisning av ingenjörlägret. Musikkåren spelade återigen under lunchen.

Därefter åkte vi till Marma läger där vi såg hemvärnet genomföra eldexercis. Uppskattat. I 14:s lägerchef kapten Stig Persson och kapten Kenneth Lundström informerade oss om Marma läger då och nu.

Innan återfärden höll kamratföreningen ett extra föreningsmöte för att fastställa tillägg till stadgarna (familjemedlemskap, avgift för detta samt att hemvärnet representeras i styrelsen).

Vid avskedskaffet på kanonplan tackade vår ordförande de agerande.

Under återfärden i bussarna kunde konstateras att dagens utflykt varit mycket lyckad.

Boken Bocken har även i år utgivits under Knut Björkenstams eminenta redaktörskap.

Tack Knut!

Gävle i mars 2003

Rolf Dahlström *Hans Beminge*
Ordförande *Sekreterare*

I 14 S VERKSAMHET 2002

År 2002 förlöpte utan några speciella händelser eller arrangemang utöver de sedvanliga års- och höstmötena. Härutöver tillkom den gemensamma kamratföreningsträffen i september och deltagande i Högkvarterets julgudstjänst i december.

Det av oss alla mycket uppskattade och värdesatta stödet från kamraterna på Kungsbäck, Gävleborgsgruppen, fortsatte. För detta framför vi vårt varma tack och hoppas på en fortsättning framöver. Tack kamrater!

Ledningens sammansättning efter årsmötet blev sålunda:

Klubbförare	Knut Björkenstam
Förste avlösare	Carl Gustav Dahl
Andre avlösare	Bo L Grawe
Skrivare	Jonas Neikter
Myntsamlare	Svante Karén
Gästabudsarrangör	Gunnar Hagstedt
Lösörebevarare	Lars-Gösta Carlsson
Med hemlig funktion tillika banerförare	Erik Adolfsson

Vid årsmötet valdes också penninggranskare:
Anders Bager och Lennart Littorin
Cajsa Gotthold (suppleant)

Valberedningen fick vid årsmötet följande sammansättning:
Carl Gustav Dahl (sammankallande)
Lennart Kindström
Claes-Henrik Julander

I 14 S har under året varit representerad i moderföreningens styrelse genom klubbföraren.

Antalet medlemmar var vid årets början 138 och vid dess slut 136 varav 31 ständiga medlemmar. Två medlemmar har under året avlidit, nämligen Mats Helander och Karl-Erik Claesson.

I 14 S har under året uppvaktat 16 kamrater med telegram med anledning av "jämna" födelsedagar.

Exemplar nummer åtta av vårt bordsstandar överlämnades den 21 februari till Militärsällskapet med anledning av dess 150-årsjubileum.

Genom medlemskap har I 14 S stött verksamheten vid Föreningen för

Ett beställningsverk av f. v. "Hälsinge regementes kamratförenings Stockholmsavdelning", I 14 S
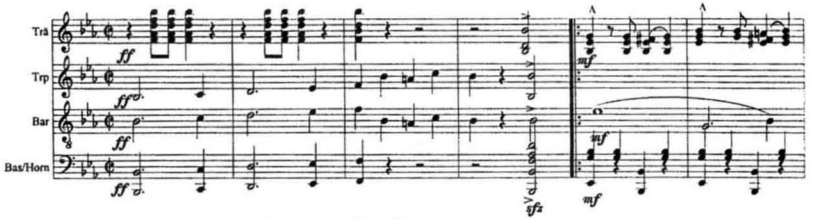
Dirigent

"Hälsingekamrater"

marsch tillägnad I 14 S

Ingemar Badman

opus 69

Marschen bör inledas med I 14 igenkänningssignal följt av "inslag"

Ledningen samlad hemma hos klubbföraren. Från vänster: Jonas Neikter, Svante Karén, Bo L Grawe, klubbföraren, Gösta Dahl, Gunnar Hagstedt och Lars-Gösta Carlsson. Foto: Agneta Björkenstam.

den beridna högvakten; Folkförbundet för Sveriges försvar samt Stockholms läns försvarskommitté.

Samverkan och utbyte med andra kamratföreningars lokalavdelningar i Stockholm har fortsatt med gott resultat (I 12, I 13, I 16, P 7, Signaltrupperna, Smålands husarer och Nylands Brigads Gilles Sverigeavdelning).

I 14-luncherna den 14. i månaden på Militärsällskapet har fortsatt och med deltagande på mellan fyra till tio kamrater.

Ledningen har avhållit fyra sammanträden, samtliga utom ett på FHS. Detta senare genomfördes i klubbförarens bostad.

Vår- tillika årsmöte genomfördes den 21 mars på FHS med 58 deltagare. Kvällens föreläsare var förre ÖB, general Owe Wiktorin. Denne gav oss glimtar från sin tid som ÖB. Därefter skedde kamratlig samvaro i anslutning till en enkel och god måltid. Ett av de flesta uppskattat årsmöte till vilket inte minst föredragshållaren bidrog.

Owe Wiktorin och klubbföraren vid supén. Foto: Bo L Grawe.

Den 15–17 april genomförde SMKR sitt representantskapsmöte ombord på en av Vikinglinjens färjor till Helsingfors. Klubbföraren representerade vår förening. Enda insända motioner var våra två som behandlades välvilligt. Under uppehållet i Helsingfors besöktes Mannerheimmuseet.

Lördagen den 14 september genomfördes en kamratföreningsträff på Laxön och i Marma med moderföreningen som värd. Representanter från I 13, I 14 och F 15 deltog. I buss från Stockholm åkte drygt 30 personer varav 14 från I 14 S. En lyckad dag med förevisning av ingenjörtruppernas

gamla läger på Laxön och förevisning av hemvärnet på Marma skjutfält. I anslutning till lunchen i den gamla värnpliktsmatsalen på Laxön konserterade en avdelning ur Flygvapnets hemvärnsmusikkår Gävle.

Höstmötet genomfördes den 24 oktober, som vanligt på FHS, och med 42 kamrater närvarande. Föredrag av överstelöjtnant Per-Erik Fyhr som berättade om den svenska militära insatsen i Baltikum och då främst i Estland. Mycket uppskattat. Som vanligt slöt kvällen i det angenäma kamratskapets tecken med många "minns Du" och "har Du hört den här".

För fjärde året i rad deltog vi i Högkvarterets julgudstjänst i Hedvig Eleonora kyrka. Därefter skedde traditionsenligt samling på Militärsällskapet för intagande av glögg och kaffe med dopp. 14 kamrater var närvarande. Även Norra smålänningar och Hallänningar var representerade. Klubbföraren överlämnade till personalen en julblomma och uttryckte föreningens stora tack för det sätt som den arbetar på, god mat, förträfflig service och vänligt bemötande. Tyvärr upphör sällskapet att verka den 1 april 2003 på nuvarande adress för att flytta till Skeppsholmen. Får se hur framtiden blir. Innan vi skiljdes önskade vi varandra God jul och Gott nytt år.

Till slut ett tack "till Er alla från oss alla" (i ledningen) för år 2002. Vi sätter värde på vars och ens medlemskap och det arbete som av många på olika sätt läggs ned för att möjliggöra och vidmakthålla verksamheten. Även om vi inte har ett regemente längre så finns det ingen anledning att misströsta inför framtiden. Visa tacksamhet gentemot det förflutna, uppskatta det närvarande och hys tillförsikt inför det kommande!

Tack för år 2002 och väl mött år 2003!

Stockholm den 18 februari 2003

K Björkenstam *C G Dahl* *Bo L Grawe* *Jonas Neikter*
Svante Karén *Gunnar Hagstedt* *Lars-Gösta Carlsson*
Erik Adolfsson

Är BOCKEN bra?
Visa den då för vänner och bekanta!

Är BOCKEN dålig?
Tala då om för redaktören hur Du vill ha den!

Foto: Evald Wiberg.

Regementets fana,
tilldelad regementet av konung Gustav VI Adolf
på Lilla fältet
den 29 september 1952

Bygdens försvar är bygdens folk

Ljusdals Tryck AB 2002

Bocken 2003
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 pixlar/tum (120 pixlar/cm) och är direkt överfört till filformatet PDF (ver 6.0 eller senare). Arbetet har utförts av **Ulf Holmberg 2008-10-08**.